

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto.
Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D,
na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D.
Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za
Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz
»Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. Ljubljana, 15. novembra 1922. Letnik XXXIX.

Obseg: Udnina za l. 1923. — Gnojite jeseni in pozimi s Tomasovo žlindro! — Presoja in ocena vina s poskušnjo. — Živno-
rejske in mlekarke zadruge. — Nove naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. —
Listnica uredništva. — **Konjerejec:** Konjerejevo opravilo. — Izvleček iz statistike plemenilne dobe leta 1922. —
Konjerejske vesti. — Poučni zlet družbene kmetijske šole iz Št. Jurja v Belje. — **Inserati.**

Udnina za leto 1923.

Podružnice in gg. udi naj vzamejo sledeče na znanje:

1. Da se v bodočem letu doseže vsaj delno ravnotežje v družbenem denarnem poslovanju, je občni zbor
Kmetijske družbe 8. novembra t. l. sklenil, zvišati udnino za l. 1923.

na letnih 20 D.

Od te udnine dobi družba 15 D, one podružnice pa, ki so delovne, torej, ki same pobirajo udnino v zmislu
§ 28. dr. pr., pa 5 D.

2. Nobena podružnica **ne sme** pod katerikoli pretvezo, n. pr. da se odreče svojemu deležu na udnini, udnino
za l. 1923. pod gori določenem znesku znižati. Za kogar ne bo plačana celotna udnina 20 D, bodisi pri podruž-
nici ali neposredno pri družbi, se ne bo smel smatrati za uda.

3. Vsakdo, ki hoče še nadalje ostati družbeni ud, oziroma nanovo pristopiti, se **pozove**, da **plača celo**
udnino čimprej pri podružnici, v katere okoliš spada, vsekakor pa vsaj **do 15. decembra t. l.**

4. **Vse podružnice** so dolžne navzlic temu ali kakem svojem posebnem pozivu, vendar do konci decembra,
še neplačano udnino za l. 1923. potom kakega sela ali kako drugače pri **vsakem** zamudnem udu **posebej** tako
zgodaj na podlagi jim doposlanega imenika izterjati, da **morejo poslati imenik udov**, ki so plačali ali ki niso pla-
čali udnine, in na družbo odpadlo vsoto zbranih udnine najkasneje

do 1. januarja 1923.

na Kmetijsko družbo v Ljubljani. Stroške pobiranja in izterjevanja udnine nosi podružnica na račun svojega
deleža na udnini.

5. Družbeni glavni odbor je po § 11. dr. pr. dolžan mudne ude, ki do 1. januarja 1923. ne bodo plačali ud-
nine, pisмено opominjati njih plačilne dolžnosti. Od na ta način izterjane udnine podružnice nimajo pravice
zahtevati nikakega prispevka. Ravnotako ne od udov, ki plačajo udnino naravnost pri družbi, prispevka po-
družnicam ne bo vračal.

Kmetijska družba za Slovenijo.

Gnojite jeseni in pozimi s Tomasovo žlindro!

V današnjih gospodarskih razmerah dobiva kmetovalec pri reji živine največ, in sicer stalnega ter zanesljivega dobička, zato mora razumen gospodar napeti vse sile, da z umno rejo, vzrejo in oskrbo živine ta dobiček resnično tudi dobi in ga dosledno množi.

Podlaga dobičkonosni živinoreji je pridelovanje zadosti in prave krmne ter pravilno krmljenje.

Naša poglavitna krma za goved je razno seno, oziroma tudi zelena kila s travnikov, deteljišč, njiv in pašnikov. Če naj veliko pridelamo, moramo seveda tudi redno zadosti in prav gnojiti, t. j. rastline naj z gnojem vedno dobivajo dovolj hranilnih snovi, ki jih na vsak način potrebujejo. Rastlinam ne sme v zemlji nikdar manjkati **dušika, fosforove kisline, kalija in apna**. Te hranilne snovi so najmenitnejše hranilne sestavine gnoja. Če v zemlji, oziroma v gnoju, manjka le ene teh snovi, pa druge ne pridejo do zadostne veljave, četudi jih je v izobilju.

V naših zemljah primanjkuje že od narave fosforove kisline, zato naši pridelki niso zadostni toliko glede množine kolikor glede dobrote, in še tisto fosforovo kislino, ki smo jo imeli, smo z roparskim gospodarstvom večinoma iz naših zemljišč odprodali s pridelki (žitom) in z živino, ne da bi poskrbeli za nadomestilo.

Če naj sploh govorimo o umnem gospodarstvu in umni živinoreji, moramo predvsem tla nasiti s fosforovo kislino. Zastonj je vsako pospeševanje živinoreje, če ne pokladamo dovolj fosfornatih krmil.

Hlevski gnoj in gnojnica sta bila, sta in ostaneta najmenitnejši gnoj, a dokler ta gnoj nima po naši krivdi v sebi dovolj fosforove kisline, kajti živina je ne more privesti v gnoj, če je ne zaužije s krmo, toliko časa moramo fosforovo kislino dokupovati v obliki kakega primerne fosfatnega umetnega gnojila.

Fosforovo kislino najbolje spravimo v zemljo na zemljiščih, ki naj trajno služijo za pridelovanje sena ali zelene krme (na travnike, deteljišča, ornice itd.) z jesenskimi ali z zimskim gnojenjem s **Tomasovo žlindro**, ki učinkuje 3 do 4 leta. Važno je omeniti, da ima Tomasova žlindra poleg fosforove kisline v sebi tudi do 60% najfineje zmlatega apna, zato ona ni samo fosfatno, ampak tudi apneno gnojilo in njeno fino zmlato apno nudi rastlinam na jako dober način lahko užito apneno hrano, ki je v naših zemljah večinoma ni dovolj užitne.

Kdor bo pa gnojl samo s Tomasovo žlindro, bo v pričetku pač imel znatno večje pridelke, a čez nekaj let zemljišče opeša, če istočasno na katerikoli način ne dobi še drugih potrebnih rastlinskih hranilnih snovi in se travniška zemlja ne bo z brananjem vsako pomlad prezračevala, kajti drugače prično rasti lišaji, mah in resje. Gnojite torej na vsak način s Tomasovo žlindro, zraven pa ne pozabite pognojiti tudi s kalijem, z apnom in prav posebno z dušikom, ki ga najceneje hitro učinkujočega spravite v zemljo z gnojnico. Travnike in deteljišča pa vsako pomlad temeljito prebranjajte!

Živalsko telo je sestavljeno iz samih celic, ki vsaka zase živi in v telesu deluje. In kakršno je delovanje celic, tako je vse uspevanje živali. Najvažnejši del celice je njeno jedro, ki mora imeti v sebi določene fosfornate

spojine, ki pridejo vanj s krvjo, ki se dela iz krme. Rastoča žival potrebuje fosfornate snovi predvsem za razvoj okostja, ki more močno in veliko postati, če se v njem nabere fosforovokislo apno, potrebuje jih za celično jedro, ki sestoji iz fosfornatih beljakovin, in če naj se celice dele, t. j. razmnožujejo, v čemer ravno tiči rast vsega telesa, potem mora vsaka rastoča žival v sebi dobiti s krmo dovolj fosfornatih snovi. Pa tudi delovanje celic dorasle živine sloni na zadostni množini fosfornatih beljakovin v jedrih celic, zato **dela le fosfornata krma sploh rasto, veliko, močno, mlečno in zdravo goved**. Brez fosfornatih umetnih gnojil pri nas torej za enkrat ne moremo dvigniti pridelka na deteljiščih, travnikih in njivah in povzdigniti živinoreje; ne pomagajo nam prav nič najboljši biki-plemenjaki, če nimamo krme napolnjene s fosfornimi hranilnimi snovmi. Fosfatne hranilne snovi za prehranjevanje živine so pa le tedaj res kaj vredne, če jih živina užije fino po krmilih razdeljene, kamor so v njej prišle naravnim potom prarastl. V obče je le slepilo, skušati jih nadomeščati s klajnim apnom ali celo z ničvrednimi redilnimi praški.

Gnojite torej jeseni ali v pričetku zime z najprikladnejšim fosfornim umetnim gnojilom, s **Tomasovo žlindro**, in sicer na oral s 300 do 400 kg, **pridenite 100 kg kalijeve soli ali namesto te 300 kg kajnita** in vozite pridno na svoja zemljišča gnojnico in, če ni drugače, tudi hlevski gnoj ter spomladi na vsak način travnike in deteljišča temeljito prezračite z brananjem.

Vsa umetna gnojila dobite pri naši družbi po cenah, ki so vedno objavljene v družbenem glasilu „Kmetovalec“, **naročajte pa rajši skupno** cele vagone, ker je to veliko cenejše. Podružnice Kmetijske družbe naj posredujejo skupno naročanje in tako olajšajo kmetovalcem dobavljanje umetnih gnojil po nizkih cenah. Vrednost umetnih gnojil je odvisna od množine rastlinskih snovi, ki se v njih nahajajo, zato je nakup teh gnojil vedno zadeva zaupanja. **Varujte se pa agentov**, ki Vam prodajajo umetna gnojila navidez ceneje, a Vam ne jamčijo za vsebino! Saj mora vsak vedeti, da je n. pr. 100 kg težka vreča Tomasove žlindre, ki ima v sebi le 16 kg fosforove kisline, manj vredna kakor tista vreča, ki je ima 18 ali celo več kilogramov.

To naše priporočanje gnojenja travnikov s Tomasovo žlindro in kalijevimi gnojili **vršiti** sedaj jeseni ali tudi še pozneje pozimi na sneg, je pa le gola vršitev družbene dolžnosti in če kak družbeni ud ali podružnica more v kg% zjamčeno blago kje drugje ceneje kupiti, naj to mirno stori, poglavito je, da naši kmetovalci te povsod preskušene nasvete v svoj velik prid, kolikor je le v njih moči, izpolnjujejo.

Končno pa opozarjamo še na nekaj prav važnega. V mnogih krajih bo **prihodnje leto hroščevo** in ličinka majnikovega hrošča (črv, ogre) je marsikje travniško rušnjo tako podjedla, da so bila s travo porasla tla jeseni kar gola. **Kdor se bo ravnal po gorenjih nasvetih, se mu bodo gola tla pomladi takoj porasla s travo in zlasti z raznimi deteljami** ter tako ne bo občutil nikake znatne škode.

Presoja in ocena vina s pokušnjo.

Ravnatelj Andrej Žmavc, Maribor.

Leta 1917., 1920. in 1921., morda tudi še 1922. nam nudijo v splošnem izborni vinski kapljico. So to „konservirani solnčni žarki“ posebne vrednosti. Kakor po letnikih, tako tudi po vinskih sortah in krajih nudijo ta

vina različne dobrote in užitke. O tem se pa ne bomo prepirali, katera vina so najboljša. Neki tak prepir, ki sem ga sam doživel pred kakimi 20 leti v nemškem Porenju, je nekdo hudomušno končal približno z besedami: „Je veliko lepih deklet, pa vsaka krasotica je drugače lepa.“

Te izborne vinske kvalitete zadnjih letnikov nudijo prvovrsten material za uspešno prireditev raznih vinskih razstav in sejmov: lani in letos v Ljubljani, letos v Zagrebu, Mariboru, Beogradu, deloma v zvezi z vinskimi polomijami, deloma brez njih, kakor da bi se pravzaprav spodobilo. Uspeh teh prireditev je v splošnem tudi spoznanje, da naš vinski svet razume le izjemoma pravilno uživati nebeške darove. Za strokovno presojo in oceno vina so pa veljavna gotova pravila, ki so jih ugotovili praktiki in teoretiki na podlagi mnogoletnih izkušenj in raziskavanj.

Dobra kemična analiza nam nudi lepo, sicer ne čisto popolno sliko o sestavi vina, a ne more nadomeščati pokušnje za sigurno oceno vina in je tedaj le dober, v mnogih slučajih celo neobhodno potreben pripomoček za pravilno presojo vina s pokušnjo. Pri tem nas v novjšem času zelo podpira mikroskopija, ki nam razkriva čarobne tajnosti vinskega življenja. In to življenje traja dolgo, tudi daleko preko sto let, ako ga človeška roka ali žejno grlo preje ne uniči. Poklicno ali strokovno pokušanje vina ni pitje in uživanje, ampak težavno delo; pameten in previden konsument pa uživa plodove tega dela.

Ako ve vinski strokovnjak za letnik, sorto in provenienco vina, je presoja lažja; poznanje „etikete“ pa vendar vodi prav lahko do napačnih zaključkov, zlasti če je besedilo etikete, kakor se česče dogaja v spekulativne namene, le izraz bujne fantazije. Zato je priporočljiva vinska pokušnja najprej brez vsakih podatkov in šele potem z vednostjo analize in etikete.

Dober vinski strokovnjak ima „dober jezik“ (v dobrem zmislu besede), to je „dobro pokušnjo“ ali „dobro probo“ od narave ali vsled vaje. Pozna najrazličnejša vina in skrbi, da čuta za pravilno presojo ne izgubi, kar bi se zgodilo, ako bi n. pr. za redno vsakdanjo potrebo pil bolna vina namesto zdravih. Zlasti na našem jugu, pa tudi drugod imajo zaradi nedostatkov v kletarstvu mnogo cikastih vin, ki se jim domačini tako privadijo, da te vinske bolezni ne spoznajo, ne čutijo; nasprotno, čisto zdrava vina označujejo včasih kot nenaravna in dajejo prednost domačim cikastim vinom. Zanimivo je, da se cik bolj občuti, ako se tako vino nekoliko razredči z vodo.

Poskuševalec ne more vin pravilno ocenjevati, ako se ne počuti dobro, n. pr. vsled katara ali kake želodčne bolezni, tudi ne po bogati pojedini; najboljšo probo ima v jutru po prvem zajtrku, dasi je to najbolj razdražljivo za organizem. Na presojo vina vpliva neugodno uživanje ostrih jedil, potem tudi kajenje pred ali med pokušanjem. Ako se pokuša več vrst zaporedoma, naj se je vmes košček kruha ali izplahnuje usta z vodo. Ni potrebno, da se vsak požirček vina, ki ga posrkamo, tudi v celoti zaužije, namreč použije, ampak se s pridom izpljuje, za kar služijo posebni „vinski pljuvalniki“.

Pri oceni vina igra temperatura vina zelo važno vlogo. Buketne snovi se izgubljajo, odnosno se ne izražajo pod 5° C, aromatične snovi pa že pod 8° C. Boljše vinske kvalitete prenašajo večje izpremembe temperature brez škode za dober učinek glede njih harmonije nego slabše kvalitete. Pravilna srednja temperatura za bela vina je 11° C, za črnino pa 16,5° C. Nekoliko nižje temperature so ugodneje nego previsoke. Napake glede

duha in okusa so najmanj očitne pri navedenih temperaturah, in sicer čim več vsebuje vino ekstrakta, ki deloma krije napake. Za peneca vina (šampanjec) se priporoča temperatura 7 do 9° C. Za merjenje toplote vina v čaši rabimo posebne žepne termometre. Ne uživajo pravilno pivci, ki menijo, da mora biti vsak šampanjec in tudi vsako finejšo vino mrzlo kot led. Navadno kažejo le svojo smešno baharijo, ako zahtevajo k vsaki boljši buteljki na mizo še kablo ledu, ko bi včasih zadostovala mrzla studenčnica.

Prostor za pokušanje (pokuševalnica) mora biti dovolj svetel, primerno temperiran in dobro zračen. Čaše za vinske pokušnje se ne napolnjujejo zvrhoma, ampak kvečjemu nekaj nad polovico, so lahko razne oblike, a vselej morajo biti iz finega brezbarvnega stekla in čiste. Ako se jemlje vinska pokušnja iz soda, je zlasti skrbeti, da je sod redno zapolnjevan in snažen okoli pilke; rabiti je snažno stekleno natega, ne pa natega iz gumijeve cevi, morda celo ne dovolj izprane.

Čim čistejšo je vino, tem lažje se pravilno presoja. Zato pa za oceno ni sposobno vino tako po pretakanju, ker se vselej nekoliko skali, vsebuje morda žveplenaste kisline od zažveplanja in je navadno plehko (nesvežega okusa) vsled izgube ogljenčeve kisline pri pretakanju. Vina se medsebojno primerjajo najlažje, ako so v enakem stadiju razvoja.

Pri nas v splošnem ne more biti govora o naravnih sladkih vinih; v kolikor jih pa imamo, predstavljajo zaradi pomanjkljivega kletarstva z večine negotova, ne dovolj povreta, zato nestanovitna vina, ki niso sposobna za strokovno primerjajočo oceno niti za veliki vinski trg v tem negodnem stanju. S takimi vinskimi „pacienti“ je včasih velik križ, preden se jih ozdravi, ako se jih poprej ne usmilijo sladkopivci bolj ženske narave. Prava sladka (desertna) vina zavzemajo seveda čisto drugo mesto v vinskem gospodarstvu.

Najbolj grešijo današnji vinopivci, ker dajejo prednost večinoma novemu, mlademu vinu; če gre za slab letnik, je to čisto prav, drugače pa je z izbornimi letniki, ki nudijo najlepši, nepopisni užitek šele kot dobro oskrbovana starina v steklenici. To znači kajpak tudi podraženje produkta; zato pa vinska trgovina pospešuje konsum mladih vin in si je vinopivce odgojila temu primerno. V kleti naprednega vinogradarja pa naj ne bi manjkale primerne zaloge najfinejših letnikov vsaj za posebne družinske praznike in dobro reklamo.

Ni vseeno, po katerem redu se vina pokušajo. Glede starosti velja, da se pokušajo mlada vina pred starino; glede barve — bela vina pred črnino; glede sladkobe — nesladka (suha) vina pred sladkimi; glede kvalitete — šibka (lahka) vina pred alkoholnimi (težkimi), malo-ekstraktna pred ekstraktnimi, mila pred trpkimi, nedišča pred buketnimi. Posamezne kvalitete se zopet pravilno uvrstijo medsebojno in se tako tudi pokušajo. Klasificirajo se navadno s številkami, n. pr. 0 za pokvarjeno vino, 1 do 10 za zdrava vina, 10 za najboljše — ali tudi narobe, kakor se pač strokovnjaki domenijo. Ali se pa vina enostavno taksirajo (ocenijo v denarni vrednosti).

Vino presojamo z očesom, nosom, jezikom, v več slučajih tudi z ušesom, n. pr. če vino pecka, šumi, gosťo oziroma oljnato (vlečljivo) ali tanko teče v čašo kot voda itd. Pri navadnem vinu se zadovoljujemo, ako je v čaši čisto pri dnevni svetlobi. Za bolj kritično presojo n. pr. buteljčnih vin pa nam služi umetna luč. Mlado vino je navadno zelenkasto, starina rumenkasto do zlatorumena. Črnina mora biti vselej prozorna in je najlepša, ako je rdeča barva nekako med rubinasto in granatasto. Če

se vino pri mešanju v čaši nekako oljnato „briše“ ob steklu, lahko znači, da je jako alkoholno ali ekstraktno ali sladko; če se pa že pri točenju v čašo nitkasto gosto vleče, je bolno (vlečljivo). Šibko, tanko vino teče v čašo vedno kakor voda.

Celo vrsto vinskih napak spoznamo z nosom, n. pr. cik, okus po plesni, drožah, sodu, lesu žveplovem vodikovcu (gnilih jajcih). Mladost vina spoznamo po svežosti od ogljenčeve kisline, sorte po karakterističnem buketu, n. pr. pri rizlingu, muškatelecu, tramincu.

Okus vina določa jezik, na katerega mora vino delj časa vplivati, in sicer ne samo na njega konec, ampak tudi na temeljni zadnji del jezika, ki je najbolj občutljiv, seveda v zmerni množini. Važen je naknadni učinek, ko se usta prazna. Posrke se le majhen požirček vina, ki se razlije po jeziku, s kojim se pritiska na gornji del ust.

Končno se napravi celotna ocena na podlagi skupnih utisov, ki jih nudijo pri presoji oko, nos, jezik, eventualno tudi uho.

Temu vprašanju se posveča pri nas še mnogo premalo pažnje, da si je velevažno zlasti v krajih s kvaliteto vinsko produkcijo, ki je doma baš v Sloveniji kot severnem pasu jugoslovenskega vinogradništva in prihaja za izvoz najbolj v poštev. Strokovna ocena ali presoja vin je zato najbolj razvita v prvovrstnih vinskih krajih s izbornimi kvalitetami, predvsem v nemškem Porrenju, ki je tako priborilo in utrdilo svetovni sloves renskim vinom, s katerimi bi se mogli naši vinski pridelki v marsičem kosati, ako bi bili bolje negovani.

Živinorejske in mlekarke zadrage.

Inž. Švigelj.

Za povzdigo živinoreje so pripomogle v precejšnji meri živinorejske zadrage. Država sama nima zadosti sredstev, niti moči, da bi zamogla prevzeti vso skrb, kako bi se zvišala dobičkanost v reji živine. Pač pomaga z različnimi naredbami dvigati, tudi materialno podpira napredek, vendar iniciativa mora izhajati iz vrst živinorejcev samih, saj velja to celo v državah, ki so gospodarsko dobro podprte.

Po vzoru in uspehih, ki so jih dosegle živinorejske zadrage v naprednih državah, osnovele so se razne zadrage tudi pri nas. Kjer je bilo zadosti razumevanja in dobre volje, tam so se tudi bolj ali manj obnesle.

Pri nas so poskušali dvigniti živino predvsem z uvažanjem tujih pasem, ki naj bi oplemenile domače, deloma pa vzgajale tujo čistokrvno pasmo. Žalibog se je že pri tem zagrešilo v marsičem, ker so ljudje gledali le preveč na lepe oblike, zanemarili pa kontrolo, koliko je žival res vredna v produkciji.

Medtem, ko so se po drugih državah teoretiki in praktiki borili za rešitev vprašanja, ali naj žival presojamo po zunanosti ali po uporabnosti, pri nas do tega boja sploh ni prišlo, ali pa je šlo le na tihem pri poedinčih.

Danes je stvar skoro rešena: niti sama forma, niti sama uporabnost ne velja za cilj živinoreje. Zunanost sama vara; to so spoznale že komisije, ki so delile premije in najlepše pohvale po sodbi očesa. Zato so v Nemčiji že predrugičli ocenjevanje in se komisije ravnaio tudi po podatkih o sposobnosti v produkciji. Reja na zvišanje uporabnosti seveda ne sme biti pretirana, ker lahko vodi do neprijetnih razočaranj — živali začnejo pešati telesno, so manj odporne proti raznim boleznim in vremenskim nepravilnostim. Sicer se pa v novejši dobi tudi pri nas že od vseh strani povdarja to pravo stališče.

Ravno pri tej oceni živali pa nastane vprašanje: kdo naj jamči za podatke, ki se tičejo resnične vrednosti živali?

Oceniti se pač da vrednost v mesu, čeprav je tudi tu kočljiva stvar: s kakšnimi sredstvi je žival dosegla svojo ceno?

Pri uvajanju pasem za povzdigo domače reje se je upoštevalo načelo, da rabimo pri nas pasmo, ki naj odgovarja trojni svrhi: mlečnosti, vožnji in zadostni teži.

Zadnji dve lastnosti sta se v precejšnji meri tudi dvignili. Šele v zadnjem času smo začeli premišljati tudi o povzdigi produkcije mleka in na raznih sejah so se zedinila mišljenja, da potrebujemo predvsem dobro mlečno živino. Prav malo pa najdemo navodil, kako dvigniti mlečnost naše živine, ne da bi morali delati velikih eksperimentov s križanjem, ki je stvar precejšnje skrbi in znanja, če hočemo priti do pravih rezultatov.

Pasma sama in njena „čistokrvnost“, ki jo tako zelo in rade povdarjajo naše živinorejske zadrage, še vedno ne jamči, da je njena lepa „čistokrvna“ živina tudi faktično tako velike vrednosti. In končno je znano dejstvo, da so nastale najboljše pasme ravno s križanjem in da skušamo ravno s križanjem doseči zopet kaj boljšega. Živinorejci tudi še ne smatrajo tega razvoja za dokončanega, ker s tem bi naenkrat stali na eni stopnji, ki bi pomenjala za svet zaštoj, kjer bi se produkcija ne dvigala več. Kultura pa napreduje, svet se množi s svojimi prebivalci, ki zahtevajo vedno več; ž njim pa mora stopati tudi produkcija živinorejskih produktov.

Pa to so stvari, ki še vedno niso rešene; vedno odpirajo nova vprašanja, nova pota in mi počasi sprejemamo pozitivne rešitve, ki jih dajo raziskovanja.

Pa k stvari! Rekli smo, da niti čistost pasme, niti odgovarjajoči zunanji znaki sami ne jamčijo za vrednost živine. Zato je treba kontrole, pravilne, nepristranske.

Delovanje živinorejskih zadrug se je omejevalo največ na čistost pasme, ki se je precej pedantno zahtevala, tako da so bili drugi prisiljeni, ostati na strani, čeprav je bila njih živina mogoče več vredna. Sicer se je priporočalo, naj vsak živinorejec opazuje svojo živino tudi na mlečnost, vendar taka kontrola, ki je bila prepuščena več ali manj poedinčnu, ni mogla biti merodajna za pravilno presojanje.

V tem so torej vse naše živinorejske zadrage pomanjkljive, ker ne dajo še pravega utisa o resnični vrednosti živine.

V tujini so si pomagali živinorejci z ustanovitvijo kontrolnih društev. S tem, da krave dajo mnogo mleka, stvar še ni rešena. Skrbeti mora vsak gospodar za to, da producira mleko s čim manjšimi stroški. V to svrhu je pa neobhodno potrebna kontrola, sposobnost krav-mlekaric a) v množini mleka in b) v množini krme, ki jo krava porabi za to produkcijo.

Dober gospodar mora natanko vedeti, koliko mu da vsaka krava na leto mleka, znana mu pa mora biti tudi ona najvišja mera krme, pri kateri da krava mleko še z dobičkom.

Ker je pa taka kontrola za poedinca preveč težavna, združujejo se živinorejci v kontrolno zadrugo in si sami plačajo nastavljenca, ki enkrat ali dvakrat na mesec obišče vsakega člana in opravi kontrolno molžo. Mleko se določi v kilogramih in seboj vzame vzorce, da določi tudi toliščo v mleku vsake krave. V tem obstoji prvi del njegove naloge; drugi pa je: določiti po sposobnosti in živi teži pravilno porcijo krme, ki naj jo dobiva vsaka krava.

Na ta način dobi krava, ki dobro plačuje podano krmo, svojo najboljšo porcijo, druge slabše; ker v glavnem uporabljamo za boljšo mlečnost tečna krmila, tudi ta delitev ni posebno težavna. Osnovna krma, t. j. krma, ki jo pridelamo doma, je za vse krave približno enaka, le tečnih krmil pokladamo boljšim krmam. Posledica tega je, da se mlečnost pri kravah dvigne na najvišjo možno stopinjo; ta kontrola izloči vse slabe krave, ki ne dajejo zadostnega dobička, iz hleva in tako izbira ali selekcija že nehote napreduje.

Pri tem krmo pravilno uporabljamo, s čemur se zmanjša razsipanje in poviša dobičkanost. Gospodar se navaja na pravilno krmiljenje, ki mu omogoča v letih suše preživeti svojo živino preko zime ali pa prodati v pravem trenutku, ne pa takrat, ko mu mesar nudi najmanj. V kontrolnem društvu so živinorejci lahko zastopani z različnimi pasmami, torej vsi oni, ki se sploh zanimajo za napredek v živinoreji.

Ta kontrola se priporoča tudi v živinorejskih zadru-gah. V koliko se faktično izvršuje, je pač drugo vprašanje in navadno noben gospodar niti tega ne ve, koliko mu da njegova krava letno mleka. V kontrolno društvo bi se lahko združilo več zadrug, da bi ne bili stroški za vzdrževanje posebnega nastavljenca ter za druge v to potrebne priprave tako veliki. S tem pa bi končno prišli do zanimivih rezultatov, ki bi pojasnili upravičenost obstoja te ali one pasme in njene dobičkanosti.

Razen tega bi se razvilo nekako tekmovanje, posebno če bi se gospodarji živali, ki res zaslužijo pohvale, primerno nagradili in podatki o najboljši živini objavili.

S tem bi se morda dviganje živinoreje pospešilo bolj kakor z raznimi predpisi in naši gospodarji ne bi tožili več, da se jim živinoreja ne izplača, kar moramo slišati sedaj dan na dan.

NOVE NAREDBE.

Trošarina na vino. V lanskem „Kmetovalcu“ je bila že na straneh 184., 192. in 204. objavljena naredba in pravilnik, ki določata, kako naj vinogradnik postopa pri naznanitvi vinskega pridelka. Potrebno pa je, da se tudi letos opozore vinogradniki na najvažnejše predpise pravilnika in naredbe. — Po pravilniku mora vsak vinogradnik prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole svoj vinski pridelek. Vinogradniki, ki prodajajo vino na drobno, in gostilničarji, morajo prijaviti vino 24 ur pred vkletenjem. Drugi vinogradniki pa 24 ur po vkletenju. Kdor tega ne stori, mora plačati pet- do desetkratno trošarino in poleg tega se mu zapleni v korist države vse vino s posodo vred. — Prijaviti je tudi vsako oddajo vina, pri čemer se mora navesti komu, kdaj in koliko vina se je prodalo. — Če vinogradnik ne prijavi vsega pridelka, se smatra to za tiho-tapljenje in se mu vse vino zapleni. Mošt in novo vino, ki se rado pokvari, se smeta z vinogradnikovim dovoljenjem prodati na javni dražbi, izkupiček pa ostane na davčnem uradu do pravomočne razsodbe. — Opozarjamo tudi vse vinogradnike na sledeče člene pravilnika: Po členu 88. novega trošarinskega pravilnika se, ustavi nadaljnje kazensko postopanje samo tedaj, če obdolženec poleg navadne trošarine plača še petkratno trošarino kot kazni, torej skupno 840 kron za hl, da se odpove pritožbi in da plača takso po tarifni postavki 229. Toda tudi v tem primeru se mu vino zapleni. Vsako znižanje ali odpustitev kazni je po zakonu prepovedana. — Vinogradniki, ki ne izvršujejo gostilničarske obrti, ne prodajajo alkoholnih tekočin na drobno in tudi ne trgujejo z njimi na debelo, ne plačajo slejkoprej nikake trošarine na vino, ki ga porabljajo za domačo

potrebo, če so prejem (vkletenje) tega vina po predpisu prijavili oddelku finančne kontrole. Porabljati pa smejo vino, ki je oproščeno trošarine zaradi porabe za domačo potrebo le zase, za svojo družino, domače posle, za osebe, ki so pri njih na hrani in stanovanju, ter za delavce, ki obdelujejo vinograd. Opozarjajo se vsi vinogradniki, da se ravna po teh določilih, ker se na ta način izognejo kaznim, ki so izredno stroge. — Kdor hoče imeti natančnejša pojasnila o določbah glede trošarine na vino in trošarine na žganje, naj pri družbi naroči „Gospodarsko navodilo“ števil. 72.

Kmetovalci pazite na rok za plačanje davkov! 1. Direktni davki za 4. četrtletje 1922. so dospeli v plačilo dne 1. novembra t. l. Davčni uradi so upravičeni, jih po 14. novembru prisilno izterjati in zaračunati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% od terjanege zaostanka. — 2. Davek na poslovni promet se mora plačevati četrtletno. Temu davku so podvrženi vsi oni obrati, katerih promet je 1921. leta presegal vsoto 360.000 Din. Vsi ti obrati so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa. Davčni obvezanci, ki še niso poravnali tega davka za III. četrtletje t. l., t. j. do 30. oktobra, naj store to naknadno, da se ognejo kaznim in si ohranijo pravico pritožbe, ako bi se njihova prijava ne spoznala za pravilno. — Prijavo je napraviti po vzorcu A, objavljenem v razglasu finančne delegacije od 22. maja 1922. (Uradni List od 3. junija 1922.), v treh izvodih, od katerih obdrži davčni urad dva izvoda, enega pa vrne plačniku kot pobotnico. Knjigo opravljenega prometa davčni urad ne sme zahtevati, ker je po čl. 116. finančnega zakona za leto 1922-23. zato upravičen edinole predstojnik davčnega oblastva na podstavi odločbe davčnega odbora. — 3. Napovedi za hišno najemnino. Rok napovedi za hišno najemnino za leto 1923. oziroma 1923—1924. je že potekel. Tisti hišni najemniki, ki napovedi še niso vložili, naj čimprej zadoste svoji dolžnosti, ker se jim bo pri pogonu teh napovedi stavil rok le 3 dni in zapadejo kazni do 100 dinarjev, ako bi tudi na ta poziv ne vložili v treh dneh napovedi. Vrhutega bi davčno oblastvo moglo uradno sestaviti napoved in si zaračunilo za to delo učinkovite stroške uradnega odposlanca. — 4. Stanovanski list in zaznamki. Do 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanske izkaze, če so dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij. Izkaze oziroma zaznamek je izpolniti po stanju z dne 15. novembra t. l. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Podrobna navodila k vprašanjem glej 1. številko.

Vprašanje 130. Prilagam Vam les od murve z listjem vred, ki je napadeno po neki beli pršici. Bojim se, da se mi s tem drevo uniči. **Kako se pokončuje kaparja na murvah?** (E. I. v P.)

Odgovor: Murvin kapar (tudi ščitasta uš imenovan) (Diaspis pentagona) je zelo majhna, zelo škodljiva rastlinska ušica, ki živi na mladikah, vejah in deblu ter srka sok iz njih. Napadene mladike in veje na to vsahnejo in večkrat sploh pogine na tem vse drevo. Murva, napadena po tem kaparju, izgleda, kakor da je pobeljena, ker se na njej te živalce hitro razmnožijo. Ta bolezen se je pred kakimi 16 leti razširila iz gorjenje Italije na Primorsko in izredno ogrožala gojenje sylo-prejk na Goriškem in v Istri. Pokončuje se kaparja na ta način, da se murvo kolikor mogoče na kratko obreže, vse napadene veje uničijo in ostalo deblo z vejami vred temeljito namaže s karbolinejem ali dendrinom. Najboljše sredstvo pa je tisto, ki ga narava sama da. In to je druga manjša živalca, ki kaparja uničuje: zajedalka, nekaj najezdnik, zvan z latinskim imenom

Prospaltella Berlesei, ki so ga prinesli iz Amerike, da uničuje kaparja. Ta najezdnik zapiči svojo jajčno cev v kaparja ter položi vanj po eno jajce. Iz tega se razvije ličinka, ki uniči kaparja. Ker se ti najezdniki izredno hitro množe, zamorejo v kratkem času pokončati tudi kaparja. Tega najezdnika lahko prenesete spomladi na svojo murvo, če si priskrbite vejico murve, napadeno po kaparju, čijih štiti so prevrtani (črna luknjica na sredi štita), kar je znak, da se tu nahaja najezdnik. Take murve dobite na Primorskem, posebno v tržaški okolici.

Vprašanje 131. Naša srenja ima svoj lov, ker obsega skupno zemljišče nad 200 oralov zemlje. V prihodnjem letu bi se ta lov zopet moral dati v najem. Ali je srenja primorana dati svoj lov skupno v najem s sosednjimi lovi? (I. G. v P.)

Odgovor: V zakonu ni nikjer predpisano, da mora lastnik upravičenega lovišča, ki mora obsegati nerazdeljeno najmanj 200 oralov sveta, dati svoj lov v najem skupno s sosednjimi. Če ima srenja skupno lovišče, potem ima pravico, da odda svoj lov v najem brez dražbe komursibodi ali ga pa obdrži zase. To pa velja za srenjo, oziroma agrarno skupino, ne velja pa za občino, kajti vsi občinski lovi se morajo dati v najem na javni dražbi. Če je pa na teh 200 oralov sveta raztresenega v sredi med drugimi lovišči, potem lastnik nima pravice do lastnega lova na tem prostoru.

Vprašanje 132. Kakšno sredstvo pomaga pri kravi, ki pridržuje mleko? (A. L. v Č.)

Odgovor: Če krava pridržuje mleko, morate najpreje ugotoviti vzrok, zakaj to dela. Navadno pridržujejo krave mleko tedaj, ko se jim odvzame tele, ker se jim po njem toži. Te duševne muke vplivajo na čutnice, čemur sledi pridrževanje mleka. V takih primerih je kravo pomiriti z lepim ravnanjem in z dobro krmo in jo polagoma pripraviti, da samodsebe pripusti mleko. Večkrat se tudi doseže ugoden uspeh z moko vrečo, ki se jo položi kravi na hrbet. Ta mokri obkladek ji umiri živčevje in krava zopet pripusti mleko. Mogoče je tudi, da pridržuje mleko zato, ker jo vime boli. V tem primeru je pač naprej zelo narahlo postopati z vimenom, da krava ne občuti preveč bolečin. Naravno je, da je treba tudi vime zdraviti ter s tem odstraniti vzrok pridrževanja mleka. Vedno pa lepo ravajte s takimi kravami.

Vprašanje 133. Hočem zgraditi svinjak, ki ga nameravam postaviti dva metra proč od sosedove meje. Sosed mi pa to zabranjuje. Ali ima sosed pravico zabraniti zgradbo svinjaka? (I. P. v T.)

Odgovor: Sosed nima nikake pravice zabranjevati gradbo svinjaka, pač pa stavbna oblast, ki je v Vašem primeru županstvo. Preden zgradite svinjak, morate zaprositi stavbno oblast, t. j. županstvo za stavbno dovoljenje. Stavbna oblast razpiše komisijo, ki ogleda načrt in prostor za nameravano stavbo in odloči, ali se naj zida po predloženem načrtu ali ne. K tej komisiji morajo biti povabljeni tudi sosedje-mejaši, ki na licu mesta podajo morebitne ugovore proti stavbi. Komisija potem končno javno sklene, ali se zgradba dovoli ali ne. Javite nameravano stavbo županstvu in zahtevajte, da komisija pregleda prostor na licu mesta in odloči glede dovolitve zgradbe svinjaka. Sklep komisije je za Vas merodajen, nikakor pa ne mnenje Vašega sosedu.

Vprašanje 134. Imam vrbov nasad, v katerega mi hodi tat, ki ga ne morem zalotiti. Ali je priporočljivo porezati vrbe sedaj v jeseni, jih hraniti na kakem vlažnem prostoru in jih spomladi postaviti v vodo, da postanejo muzevne? Kdaj je najpriporočljiveje rezati vrbe? (I. M. v Z.)

Odgovor: Najboljši način spravljanja vrb je ta, da se že v jeseni porežejo, šibe zvežejo v butare in shranijo na kakem vlažnem prostoru. Ta prostor je izbrati na skednju, v hramu ali pa kje drugje, vendar tako, da ne pridejo miši do vrb. Dobro je tudi zakopati jih v zemljo. Če se shrani butare v hram, jih je večkrat pregledati, da se jih ne prime plesnoba. Spom-

ladi, marca ali aprila, jih je položiti v 10 do 15 cm globoko vodo, kjer se jih pusti osem do deset dni. V tem času postanejo muzevne in se potem lahko olupijo.

Vprašanje 135. Pri nas je veliko pomanjkanje sena, vsled česar nekateri kmetovalci krmijo svoje konje in govejo živino s krompirjem. V koliko nadomešča krompir seno? (M. Š. v L.)

Odgovor: Krompir je tečno krmilo, ki sicer ne more nadomestiti sena, pač pa je kot dodatek prav dobro krmilo za živino sploh. Krompir ima precej vode v sebi, vsled česar je lahko prebavljiv. Kot hranilno snov vsebuje največ skroba, ki ga živali tudi nujno potrebujejo. Primerjaje krmilno vrednost krompirja s senom, je smatrati, da ima krompir polovico tistih krmilnih snovi v sebi, kakor jih ima seno. Krmilna vrednost klaje se presoja po skrobnih vrednotah. Tako ima dobro seno od 30 do 35 skrobnih enot, medtem ko jih ima krompir samo od 15 do 18. Prevelikih množin sirovega krompirja se ne sme pokladati niti goveji živini, še manj pa konjem, ker lahko povzroče drisko. Najbolje je pokladati poparjeni ali prekuhani krompir. Najboljša krma je pa krompir za prasice.

Vprašanje 136. Čez leto dni stanujem v hiši, kjer je polno ščurkov. Poskušal sem jih požgati, ne morem jih pa uničiti, ker se skrivajo po razpokah. Kako odpravim kuhinjske ščurke? (A. K. v Š.)

Odgovor: Proti ščurkom poznamo več sredstev, ki včasih pomagajo, včasih pa tudi ne. Posebno se hvali zmes iz moke, sladkorja in boraksa. Ščurki, ki to zmes žro, večinoma poginejo. Razentega dobite po mirodilnicah (drogerijah) razna sredstva za njih pokončevanje. Ščurke loviti ni težko. Postavite zvečer v kuhinjo plitvo posodo, v katero vlijete nekoliko piva; okoli te posode postavite deščice, da ščurki lahko zlezajo vanjo, kjer se potem v pivu utope. Boljša od vseh takih sredstev je pa skrajna snaga in pa odstranitev vseh skrivališč. Nikjer ni puščati ostankov jedi, da bi ščurki mogli do njih in dobro je zadelati vse luknje in špranje v zidu, po tleh in pod ognjiščem. Če ščurki nimajo kaj jesti in kje prebivati, pa izginejo samodsebe. Dober preganjalec ščurkov je jež, ki je tudi ponočna žival in kmalu prežene vse ščurke.

Vprašanje 137. Imam staro deteljišče, ki je opešalo v donosu. Rad bi ga z umnim obdelovanjem in gnojenjem spravil do prejšnje moči. Kako naj uspešno pognojim staro deteljišče? (F. L. v L.)

Odgovor: Ob ugodnih razmerah ne potrebuje deteljišče nikakega posebnega dela, da dobro uspeva. Zelo ugodno vpliva na razvoj rastlin, če se spomladi deteljišče prevleče z brano in se očisti kamenja. Če je pa deteljišče že staro, potem je potrebno mu pognojiti, če se hoče da da zadostni pridelek. V splošnem je priporočati, da se po dveh letih deteljišče pognoji s kaljevimi in fosfatnimi gnojili: kajnit ali kaljeva sol in Tomasova žlindra ali superfosfat. Prav dober je tudi pepel. Dušičnatih gnojil ni treba, ker dušik pridobivajo detelje same potom bakterijev iz zraka. Na oral starega deteljišča je potrositi do 200 kg Tomasove žlindre in 150 kg kajnita, ali pa 150 kg superfosfata in 100 kg kaljeve soli. Prvi dve gnojili je najbolje trositi jeseni ali pozimi, drugi pa zgodaj spomladi. Kajnit in žlindro je zmešati skupaj šele tedaj, preden se prične trositi, superfosfat in kaljevo sol se lahko poljubno meša in trosi. Ko se je deteljišče pognojilo, ga je s travniško brano dobro prebrati, da se zemlja zmeša z gnojili in da pride več zraka do korenin. Po takem obdelovanju in gnojenju bo staro deteljišče dalo veliko več in boljše krme.

Vprašanje 138. Naša občina je razglasila, da morajo biti psi privezani, četudi so v sosednjih vaseh prosti. Lovci mi groze, da bodo mojega psa ustrelili, ker hodi z menoj na polje. Ali smejo lovci streljati domače pse? (I. M. v V.)

Odgovor: Okr. glav. ima pravico določiti, da morajo biti domači psi priklenjeni, če nastopi v občini steklina ali pa tudi iz kakega drugega vzroka. Lovci pa ne smejo streljati domačih

psov, če hodijo s svojim gospodarjem po polju ali po hosti. Pač pa sme lovec tujega psa pobiti tedaj, če ga zaloti samega v gozdu ali na polju, da lovi divjačino. V Vašem primeru Vam svetujemo, da imate svojega psa doma priklenjenega, dokler občina to zahteva. Če ga pa vzamete s seboj na pot ali na polje, potem pazite na to, da se pes od Vas preveč ne oddalji ter ne začne morda goniti divjačine.

Vprašanje 139. Napolnil sem sod s tropinami grozdja za žganjekuho ter ga postavil pod kozelc. Ne vem pa, ali smejo ostati čez zimo na prostem. Koliko časa morajo tropine v sodu ležati, da so dobre za žganjekuho? (I. K. v L.)

Odgovor: Tropine za kuhanje žganja se tako spravijo, da se prepreči dostop zraka, drugače nastopijo plesnive in kisle glivice, ki pokvarijo tropine. Omogočiti pa je treba pokopenje še tistega sladkorja, ki je ostal v tropinah, ter pretvarjanje v alkohol, kateremu se pa mora zabraniti, da ne izpuhti iz posode, kjer se hranijo tropine. Sladkor v tako spravljivih tropinah pokopi v alkohol v štirih do šestih tednih, kar je odvisno od toplote in drugih činiteljev. Sod s tropinami ostane lahko čez zimo na prostem, ne da bi bilo, to na kvar tropinam, oziroma da bi se alkohol poizgubil. Vedno je pa paziti na to, da je posoda dobro zamašena, da zrak nima dostopa do tropin in da alkohol ne izpuhteva. To se doseže, če se odprtino dobro zamaže z ilovico, ki se jo pa mora večkrat osvežiti ter zamašiti razpoke. Dobro je tudi ilovico pokriti s plitvo plastjo peska, ki zabranjuje razpokanje. S takim ravnanjem bodo tropine dobro pokipele in alkohol ostane v njih ohranjen za žganjekuho.

KMET. ŠOLSKI VESTNIK.

Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi na poučnih sestankih po deželi sledeča predavanja v drugi polovici novembra, in sicer: 1. v nedeljo, 19. novembra v Višnjigori (pom. okr. ekonoma Jereb o živinoreji); 2. v ponedeljek, 20. novembra v Cerknici (pom. okr. ekonoma Matjašič, o sadjereji in o pripravi lege in zemlje za sajenje sadnih dreves); 3. v nedeljo, 26. novembra v Hotederšici (pom. okr. ekonoma Matjašič, o živinoreji in o napravi gnojišč in uporabi umetnih gnojil); v Šmihelu pri Novem mestu (okr. ekonom Kafol, o ravnanju z moštom, o gnojenju travnikov in pridelovanju krme).

Začetek pouka na državni srednji kmetijski šoli v Mariboru. Vsi učenci, ki so vložili prošnje za sprejem v srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, naj se zglase zanesljivo v petek, 17. novembra 1922. ob enajstih dopoldne pri direkciji (na vinarski šoli), kjer se jim sporoči, kdaj imajo polagati sprejemni izpit proslci, ki so absolvirali samo kako nižjo kmetijsko šolo. Pri tej priliki se jim dajo tudi pojasnila in naslovi za stanovanja in hrano v mestu. Sprejemni izpiti se vrše v soboto, 18. novembra. Ura se naznani pri zglastvi. V nedeljo, 19. novembra je slovesna otvoritev nove šole in v ponedeljek, 20. novembra prične redni pouk.

Petdesetletnica vinarske in sadjarske šole v Mariboru se bo obhajala v nedeljo, 19. novembra tek. leta v zvezi s slovesno otvoritvijo srednje kmetijske šole v Mariboru. Želeti je, da se redke slavnosti udeležijo razen zastopnikov oblasti in uradov, kmetijskih šol, kmetijskih korporacij in listov, narodnih poslancev itd. tudi kmetovalci, bivši učenci odnosno absolventi te najstarejše jugoslovanske kmetijske šole in kmetijski strokovnjaki sploh. Ker iz umljivih razlogov ne bo mogoče vabiti vsakega posameznika, se naprošajo tem potom vsi prijatelji šole, zlasti absolventi mariborske šole in kmetijski strokovnjaki, da blagovolijo raynateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru sporočiti svojo udeležbo prilično petdesetletnice tega zavoda najpozneje do 12. novembra. Podrobnosti se še objavijo.

URADNE VESTI.

VABILA

k občinim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.

2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjalo se načelniki, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občinim zborom Kmetijski družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Braslovče, v nedeljo, 17. decembra 1922. ob treh pop. v šoli;

Grahovo pri Cerknici, v nedeljo, 3. decembra 1922. ob enajstih dopoldne v ljudski šoli v Grahovem;

Moravče, v nedeljo, 3. decembra 1922. ob osmih zjutraj v dvorani v kaplaniji;

Selce nad Škofjo Loko, v nedeljo, 17. decembra 1922. ob pol-osmih zjutraj v prostorih Hranilnice v Selcih;

za Staro cesto in okolico, v nedeljo, 3. decembra 1922. ob dveh popoldne v šoli na Stari cesti;

Šmarje pri Jelšah, na praznik, 8. decembra 1922. ob devetih dopoldne v gostilni gosp. Habjana v Šmarju pri Jelšah.

ZAPISNIK

seje glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo v torek, 7. novembra 1922.

Sejo vodi družbeni predsednik g. Gustav Pirc. Navzoči so: podpredsednik g. Jarc, ter odborniki gg.: Ažman, Bajuk, Brenčič, Črnagoj, Černe Franc, Hočevar Franc, Hočevar Josip, Jan, Kotnik, Košar, Pavlin, Skalicky, dr. Verstovšek, Vrečko in družbeni tajnik inž. Lah.

Pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo, zastopa gospod kmetijski svetnik Viljem Rohrmann.

G. predsednik ob eni popoldne otvori sejo, ugotovi sklepčnost, pozdravi došle gg. odbornike in zastopnika oddelka za kmetijstvo. Na to tajnik prečita poročilo o zadnji odbo-rovi seji, ki se odobri.

Način žrebanja odbornikov v žadnji odborovi seji se od strani nekaterih odbornikov smatra kot nepravilen ter se zahteva, da se žrebanje odbornikov skupno vrši. Ker so pa izžrebani odborniki že objavljeni, ne kaže tega sedaj popravljati.

Z ozirom na dopis v nekem listu, v katerem se napada del odbora, češ da z brezplodnimi debatami zavlačuje strokovno delo na odborovih sejah, se določi, da naj v bodoče pri sejah pridejo na dnevni red najprej važne strokovne stvari.

G. predsednik poroča, da je družbeni adjunkt Prijatelj nevarno obolel, vsled česar več tednov ne bo mogel v pisarno. Predsedništvo je naprosilo oddelek za kmetijstvo naj začasno pomaga Kmetijski družbi s kakim svojim kmetijskim strokovnjakom.

Podružnic, ki imajo zadostno število udov, ima družba 285, od katerih je približno 270 imelo pravilne, odnosno pravočasne občne zборе. Nekatero podružnico so prepozno doposlane vabila za svoje občne zборе, da se jih objavi v „Kmetovalcu“, vsled česar se ti občni zbori niso mogli vršiti.

Kmetijsko ministrstvo je dovolilo podpore 400.000 K v kritje primanjkljaja, ki je pri izdajanju „Kmetovalca“ nastal v letih 1920. in 1921.

Glede predloga za občni zbor za zvišanje udnine od 10 na 20 Din, se izraža mnenje, naj družba ostane pri dosedanji udnini 10 Din., drugače bo izgubila preveč revnejših udov. Vsled podanih pojasnil, ostane glavni odbor pri svojem prvotnem sklepu.

Na vprašanje podružnice Št. Jur ob Juž. žel. glede podpore za nakup seruma za cepljenje prasičev, poda g. vladni svetnik Pavlin potrebna pojasnila.

Zahtevo, naj Kmetijska družba na kmetijskih šolah doseže več prostih mest, pojasni g. kmetijski svetnik Rohrman, da je polovica mest na kmetijskih šolah prostih, od plačujočih učencev se zahteva samo po 200 Din. mesečno. Šoli v Marihoru in na Grmu sta polni, le za Št. Jur je bilo letos premalo prigrasil.

Na razpravo pridejo predlogi podružnic, katere naj obravnava družbeni občni zbor. Podružnica Izlake predlaga, naj se družba zavzame za odpravo carine pri izvozu živine, prasičev in fižola. Ugotovi se, da je treba na vsak način ščititi našega kmetovalca. Vzrok padanja cen je zboljšanje naše valute, in posledica tega je zastoj našega izvoza. Pri vseh takih akcijah, ki jih vlada ukrene in se tičejo tudi kmetijstva oziroma interesov kmetovalcev, je potrebno, da vlada zasliši tudi zastopnike kmetovalcev.

G. Josip Hočevnar vpraša, kaj je s kmetijsko šolo na Gorenjskem. On se je vedno potegoval za to, da bodi ta šola na Križu pri Kamniku. Pojasni se mu, da lastnica graščine Križ posestva ne proda, zato se je oblast že odločila, da se naj kmetijska šola ustanovi na Brdu.

Glavni odbor sprejme priglašene nove ude.

G. Bajuk prosi družbo, naj posreduje dobavo Mayfahrt-ovih vinskih stiskalnic in reblalnikov.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi g. predsednik odborovo sejo.

ZAPISNIK

občnega zbora Kmetijske družbe za Slovenijo, v sredo,
8. novembra 1922.

Zborovanje vodi družbeni predsednik g. Gustav Pirc. Od družbenega glavnega odbora so navzoči: podpredsednika gg. Jarc in Pipan, ter odborniki gg.: Ažman, Bajuk, Brenčič, Črnagoj, Černe Fr., Černe J., Hočevnar Franc, Hočevnar Josip, Jan, Kotnik, Košar, Meden, Pavlin, Skalický, Steblovnik, Štrumbelj, dr. Verstovšek, Vrečko, in družbeni tajnik inž. Lah.

Navzoča sta tudi pregledovalca računov gg. Piber in Oražem. Pokrajinsko upravo za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, zastopa šef oddelka g. Ivo Sancin. Občnemu zboru prisostvuje kmetijski minister g. Ivan Pucelj.

Od 285 podružnic, ki so imele pravico poslati 431 zastopnikov na družbeni občni zbor, je zastopanih 214 podružnic s 323 delegati, in sicer iz Kranjske 129 podružnic s 188 delegati, iz Štajerske 84 podružnic s 134 delegati, iz Koroške pa ena podružnica z 1 delegatom.

1. Poročilo predsedništva.

Ob polenajstih predsednik otvori občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, ugotovi sklepčnost, pozdravi navzoče odbornike in zastopnike podružnic ter kmetijskega ministra Ivana Pucelja. (Delegati kmetijskemu ministru priride prisrčne ovacije.) Odkar obstoji Kmetijska družba, torej po 155 letih svojega obstanka, je to prvič, da se zborovanja pri Kmetijski družbi udeleži kmetijski minister, in k temu še naš slovenski kmetijski minister, do katerega se lahko z zupanjem obračamo.

Pozdravi tudi g. Ivo Sancina, šefa oddelka za kmetijstvo.

V svojem uvodnem govoru je naglašal pomen in ogromno delo, ki ga je Kmetijska družba tekom svojega 150 letnega obstoja izvršila na kulturnem in gospodarskem polju.

„Imamo Kmetijsko družbo za Slovenijo, ki je nastala iz Kmetijske družbe za Kranjsko, ustanovljene 1767. leta. Že 1917. l. smo imeli praznovati stoletnico družbe, kar pa v vojni dobi ni bilo mogoče. Kmetijska družba je delovala na

vseh kulturnih in gospodarskih poljih. Ustanovila je botanični vrt, ki služi dandanes naši univerzi itd. Na slovstvenem polju je pričela izdajati prvi slovenski list „Novice“, ki je svoječasno tvoril temelj Slovencev. Prosvetno delo, ki so ga vršile „Novice“ vso dobo svojega obstanka, je začrtano v slovstveni zgodovini Slovencev. Kulturno delo na gospodarskem polju je nadaljeval „Kmetovalec“, ki se je potegoval v prvi vrsti za kmetijski stan.

Spomniti se moramo zadnjega predsednika Kmetijske družbe kranjske pok. dr. Evgena Lampeta, ki si je za kmetijstvo kakortudi za Kmetijsko družbo pridobil neveljivih zaslug. Slava njegovemu spominu!

Dolžnost naša je, da se spomnimo tudi dolgoletnega oskrbnika družbene drevesnice, oziroma Poljanskega dvorca, gospoda Josipa Urbančiča, ki že 38 let neumorno deluje v korist družbe, v javni službi pa že 42 let. Naj še mnogo let deluje v korist družbe in javnosti.

Skrb za napredek v kmetijstvu je bila glavna naloga Kmetijske družbe. Kot zadnji znanstveni zagovornik sprsteninske (humorne) teorije nasproti rudninski prof. dr. Liebiga, je bil dr. Franc Hlubek, ki je bil tudi tajnik Kmetijske družbe nekako v letih 1836.—1840. Dandanes vemo, da niti ena niti druga teorija ni pravilna, pač pa ena drugo spopolnjujeta. Potom svojega tajnika dr. Baltazarja Hacqueta, je družba že pred več nego sto leti vpeljala na Kranjskem krompir, pozneje tudi koruzo, uvedla je umetna gnojila, uvozila plemenske bike, merjase in ovne, ustanovila veliko število mlekarških zadrug. Prihodnje leto bo petindvajsetletnica družbene gospodinske šole in kmetijsko-kemičnega preizkuševališča, ki ga je ustanovila družba. Podkovaška šola je bila ustanovljena po družbi in ostala v njeni upravi do 1920. leta.

V zadnji dobi pred vojno se je rastlinogojstvo v splošnem zanemarjalo, ker se pridelovanje žita pri nas sploh ni izplačalo. Sadjerejstvo se je intenzivno pospeševalo. V živinoreji bo treba nastopiti druga pota, ki nam jih kaže moderna znanost.

(Dalje prih.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

L. A. Zg. D. Pravico imate zgraditi svoj svet tako, da ne morejo sosede, ki vozijo po občinski poti, peljati čez Vaš svet. Pri tem pa ne smete sosedu kratiti njegove pravice stezanja pri oranju. — J. K. v Z. Koliko dobička oziroma plače si smejo mojstri zaračunati v primeri s plačilom, ki jih dobivajo njih delavci, Vam najboljše pojasni obrtno-pospeševalno društvo v Ljubljani, Dunajska cesta 22. — L. P. v R. Če si kmetijska podružnica hoče ustanoviti svojo mesnico, mora dobiti obrtni list, ki ga izda okrajno glavarstvo. Obrtni list pa sme dobiti le izučen mesar ali mesarski pomočnik. Pač pa sme vsak živinorejec svojo doma vzrejeno živino sam zaklati in meso prodati, ker to ni nikaka obrt. — J. K. v S. Zvrševanje navadnega ali umetnega vrtnarstva kot edino ali postransko delo je enako kmetijstvu prosta obrt, ki jo sme vsakdo izvrševati, ne da bi se mu bilo treba izkazati s kakim učnim spričevalom. Pričetek vrtnarske obrti niti ni treba naznaniti obrtni oblasti. Redna prodaja tujih vrtnarskih pridelkov in izdelkov je pa seveda trgovska obrt, ki jo je naznaniti obrtni oblasti. — M. P. v N. Lastnika parcele in onega, ki od nje plačuje davek, morete dognati edinole pri pristojnem zemljejniznem uradu. — J. D. v J. Ako živina, ki se goni na pašo, slučajno prestopi javno pot in na sosednjem zemljišču naredi kaj škode, je to prestop, ki ga je v bivši Kranjski urediti po zakonu za obrambo poljščine, ki ga ima izvrševati edinole župan.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 21. štev. „Kmetovalca“ 1. 1922.

Konjerejčevo opravilo.

Krmljenje odstavljenih žrebet.

Po odstavitvi niso želodec in prebavila mladega žrebička povsem urejena in pripravljena za prebavo trde krme in ravno v času po odstavitvi se mora pri krmljenju zelo paziti na to, da se v tem času prebavila enkrat za vselej ne pokvarijo. Pokvarjena prebavila povzročajo nagnjenje k raznim želodčnim in črevesnim boleznim, ki se pojavljajo navadno v obliki „kôlike“ ali grizenja v trebuhu. Da se privadi žrebe hitreje trdi krmi, se mu poklada po odstavitvi krmo po petkrat na dan in vedno v majhnih porcijah; šele po kakih šestih tednih se pride polagoma k trikratnemu krmljenju na dan. Posebno se mora paziti tudi na to, da dobi žrebe vedno zadosti čiste pitne vode. — Za odstavljenega žrebe je v pričetku najbolj primerna krma 2 kg ovsa in 3–5 kg dobrega sena; množina ovsa se v poznejših mesecih zviša na 3–4 kg. Dobro je, če primešamo ovsu nekoliko drobno zrezane repe, ki osveži želodec in ovira razvoj glist v črevesu; ne smemo pa krmiti kake vodene krme, parjenega krompirja, korenstva, stročja ali pa rži. Žrebeta, ki dobijo že takoj po odstavitvi dovolj ovsa, se dobro razvijajo in obole le redkokdaj na smoliki, ki je ena najbolj nevarnih bolezni pri mladih konjih. Pravilno in zadostno krmljenje v prvem letu je odločilnega pomena za ves razvoj in za rast konja; kar se v tem času zamudi, se ne da več popraviti, ker konj rase največ v prvem letu.

Konj zraste v višino v prvem letu povprečno 42 cm, v drugem letu že samo 15 cm, v tretjem letu 9, v četrtem 5 in v petem le še 2 cm. Konj, ki se prvo leto ne krmi zadostno, bo ostal majhen, se bo splošno slabo razvijal in bo podvržen raznim boleznim; v nezadostnem krmljenju v prvem letu tiči vzrok za večji del neuspehov v konjereji. Mlad konj naj dobiva dosti zrnja in sladkega sena, da bo rasel in da bo dobil čvrste mišice, močne kosti in trpežne kite, ker vse to mora imeti konj v času, ko se ga prične rabiti za delo. Napačno je mnenje, da je treba konja šele takrat bolje krmiti, ko se ga že uporablja za delo, temveč konj mora takrat že imeti dovolj močne kosti, kite in mišice in če jih še nima, bo dobil prav kmalu razne mehurje, vse mogoče napake in izrastke na nogah, postal bo štrupiran i. t. d.

Močno krmljenje z ovsom je posebno potrebno za toplokrvne konje in v kobilarnah se taki konji tudi posebno močno krmito. V znani ogrski kobilarni v Kisberu, kjer so se vzgajali angleški plemenski konji, bila je predpisana za odstavljenega žrebeta tale krma:

Vsak dan 4 kg ovsa,

2½ kg sena,

2 l kravjega mleka, poleg tega
v tednu 30 dek ječmena,

2 kg pšeničnil otrobov in

v mesecu 300 gramov soli.

Vrhutega se je dajalo pri vsakem krmljenju še ½ kg repe.

Kakor za toplokrvne konje, tako je priporočljivo tudi za mrzlokrvne konje kolikor mogoče močno krmljenje in to še posebno za to, ker se mrzlokrven konj razvija hitreje in se pozneje rabi za delo kot toplokrven konj.

Kobila po odstavljenju.

Po odstavljenju žrebeta mora kobila izgubiti mleko čim hitreje. Da se to doseže, se mora kobilo krmiti nekaj časa bolj pičlo; daje se ji le slamo in malo sena in ako to ne pomaga in ima kobila še vedno veliko mleka, se ji da še kako odvajalno sredstvo n. pr. ¼ kg Glavberjeve ali grenke soli, ki se jo pomeša z moko in vodo. Če bi postalo vime boleče in če bi se napravile v njem trde otekline, se naj vime večkrat dobro izmolze. Vroče, vneto vime je izpirati s svinčeno vodo, kot notranje zdravilo je pa dajati Glavberjevo sol, pomešano med otrobe. Ako pa postane vime trdo, se maže s kafrovim ali jodovim mazilom; seveda je pametneje prepustiti zdravljenje vsakega težjega vnetja živinozdravniku.

Ostavljenega žrebe v hlevu in na prostem.

Slabo ravna s svojimi žrebeti tisti gospodar, ki jih ima vedno v hlevu in jih v njem morda celo privezuje; žrebeta se v hlevu pomehkužijo, se pri vsaki najmanjši priložnosti prehlade, dobe slabe, dostikrat krive, kravje ali sabljaste noge, nepravilno in kratko hojo, torej napake, ki zmanjšujejo vrednost konja prav znatno in ki se dajo težko in redkokrat odstraniti. Odstavljena žrebeta naj se gibljejo prosto, vendar pa ločena po spolu v hlevu in naj se nikdar ne privezujejo. Vsak dan naj se jih pa spusti po parkrat za nekaj ur na prosto, najbolje na tako tekališče, kjer je nekoliko trave. Spušča naj se jih na prosto pri vsakem vremenu in samo pri prav slabem naj se to opusti; ako se zapazi, da žrebeta zebe in stojijo mirno v kakem kotu, ga je postaviti takoj v hlev ali se ga pa podi semintja, da se dobro ugreje.

Na prostem se utrdi mlada žival in se privadi kmalu na razne vremenske izpremembe; s prostim gibanjem pa dobi žrebe pravilno in prosto hojo in čvrsta ter pravilna kopita. Žrebe pa, ki je vedno v hlevu, bo dobilo kmalu nepravilno stojo (raznožno ali prinožno, francosko, šapasto i. t. d.) in položna, kozja ali drugačna napačna in slaba kopita.

Kako se vzgojuje žrebe.

Ravno v času po odstavitvi se žrebe najlažje pokvari, ako se ne ravna z njim po pameti. Ko pride žrebe na svet, ni hudobno, ono tudi ne grize in ne bije, zlobnega napravijo konja šele ljudje ali iz nevednosti ali pa tudi iz hudobije; neveden gospodar ali pa neumen in hudoben hlapec napravi vsakega konja zlobnega in nevarnega. Kako se izlahka nauči konja grizti, pove nam sledeči dogodek, ki se je pripetil pred nekaj leti. Neki vojak je imel posebno veselje in zabavo na tem, da je opravljal svojo potrebo na mladega žrebca, katerega je oskrboval. Konju pa to ni bilo všeč in se je zato umikal, kolikor se je le mogel, toda vojak ni odnehal in čim bolj se je konj branil in umikal, tembolj je bilo to vojaku všeč. Na posled je bilo pa žrebcu le preveč in naenkrat je planil z gobcem za vojakom in mu odgriznil v trenutku z največjo spretnostjo telesni del, s katerim je opravljal vojak svojo potrebo. Vojak je bil s tem kruto kaznovan za svojo surovost, konj je pa od tega dne rad grizel, ker si je zapomnil, da se je enkrat obvaroval z grizenjem pred nadaljnjim nadlegovanjem in trpinčenjem. Iz žrebeta, s

katerim se ravna lepo in pametno, bo postal dober, miren in zanesljiv konj in ne bo nikdar hudoben ter zavraten. Že sirovo kričanje, še bolj pa suvanje in pretepanje napravi žrebe prestrašeno, uporno in zlobno. Z žrebetom naj se ravna mirno in prigovarja naj se mu prijazno posebno med vsakdanjim snaženjem s ščetko; večkrat naj se mu polahko privzdigavajo noge, da se žrebe privadi privzdigovanju nog in da ne bo pozneje uporno, ko bo prišlo k podkovanju. Č.

Izvleček

iz statistike plemenilne dobe leta 1922.

Koncem plemenilne dobe leta 1921. je imela državna žrebčarna žrebcev

toplokrvnih: polnokrvnih	3
polkrvnih	79 = 82
križanih	3
huculov	3
mrzlokrvnih: Belgijcev	24
Noričanov	89
Malih Ardencev	1 = 114

od teh 114 mrzlokrvcev je bilo 95 v

zasebni oskrbi. Skupni stalež . . 202 žrebea.

Do 15. X. 1922. je prešlo v zasebno last 13
izločilo se je: mrzlokrvnih 11
toplokrvnih 20
nakupilo se je: mrzlokrvnih 4
toplokrvnih —

premestilo se je iz drž. žrebetišča na
Brdu: mrzlokrvnih 14
toplokrvnih —

S 15. X. t. l. ima drž. žrebčarna sledeči stalež:

Angležev	31
Arabecev	18
Lipicancev	4
Noniusov	8
Američanov	4 = 65
križancev	3
mrzlokrvnih: Belgijcev	22
Noričanov	85
malih Ardencev	1 = 108

od teh 108 mrzlokrvcev je bilo v zasebni oskrbi 102

Skupni stalež . . 176 žrebcev.

V času plemenilne dobe 1922. je plodilo v Sloveniji:

82 toplokrvnih državnih žrebcev
1 toplokrvni licencovan žrebec
124 mrzlokrvnih državnih žrebcev
47 mrzlokrvnih licencovanih žrebcev
2 hucula

od teh je bilo pri

I. Konjerejskem odseku:

mrzlokrvnih	8
na drž. plemenilnih postajah: toplokrvnih	52
huculov	2
v zasebni oskrbi: mrzlokrvnih	32
toplokrvnih	—
licencovanih: mrzlokrvnih	1
(samo 1 mesec od 1. III. do 1. IV.)	
toplokrvnih	—

Skupaj I. Konjerejski odsek . . 96 žrebcev.

Pri II. Konjerejskem odseku:

mrzlokrvnih	13
na drž. plemenilnih postajah: toplokrvnih	30
v zasebni oskrbi: mrzlokrvnih	70
toplokrvnih	—
licencovanih: mrzlokrvnih	46
toplokrvnih	1

Skupaj II. Konjerejski odsek . . 160 žrebcev.

Skupaj I. Konjerejski odsek . . 96 žrebcev.

Skupaj je bilo v Sloveniji nastavljenih . . 256 žrebcev.

V plemenilni dobi 1922. je bilo zaskočenih 11.129 kobil, in sicer:

I. Konjerejski odsek:

nih postajah: mrzlokrvnih in križanih	251
toplokrvnih	1030
huculskih	6 = 1287
v zasebni oskrbi: mrzlokrvnih in križanih	1579
toplokrvnih	24
huculskih	6 = 1613
licencovanih: mrzlokrvnih in križanih	2
toplokrvnih	—
huculskih	— = 2

Skupno število zaskočenih kobil — I. Konjerejski odsek 2902

II. Konjerejski odsek:

nih postajah: mrzlokrvnih in križanih	607
toplokrvnih	931
huculskih	— = 1538
v zasebni oskrbi: mrzlokrvnih in križanih	3801
toplokrvnih	83
huculskih	4 = 3838
pri licencovanih: mrzlokrvnih in križanih	2798
toplokrvnih	53
huculskih	— = 2851

Skupno število zaskočenih kobil — II. Konjerejski odsek 8227

Skupno število zaskočenih kobil — I. Konjerejski odsek 2902

Oba odseka skupaj . . 11129

V Sloveniji je bilo zaskočenih v plemenilni dobi 1922. skupaj 11.129 kobil.

Vodstvo državne žrebčarne na Selu pri Ljubljani.

KONJEREJSKE VESTI.

Obnova konjereje v Srbiji. V svetovni vojni je bila vsa srbska konjereja popolnoma uničena in Srbi so morali misliti na obnovo svoje konjereje. Za obnovo nameravajo sedaj porabiti predvsem konje, ki jih dobivajo kot vojno odškodnino iz Nemčije. Po določenih mirovne pogodbe ima dobiti Srbija 60.000 konj od Nemčije, vendar pa najbrže ne bo prevzela tega telega

števila, temveč le en del, namesto ostalih konj bo pa dobila stroje in drugo blago. Vsekakor bo pa prevzela do konci tega leta 11.000 konj, katere namerava porabiti predvsem za obnovo svoje konjereje. Pri odbiranju teh konj skušajo strokovnjaki dobiti predvsem kobile in žrebce vzhodnopruskega konja, ki ima svoje vzrejevalno središče v svetovnoznani kobilarni Trakenen. Ta konj, katerega so vzgajali Prusi s posebno skrbjo že skozi več stoletij, ima v sebi precej arabske, pa še več angleške krvi. Visok je povprečno 15—16 pesti, je zelo živahnega temperamenta ter izredno vztrajen. Ker ima tudi lepe telesne oblike in ker se je prav dobro obnesel v vojski, ga smatrajo srbski strokovnjaki kot najbolj pripraven tip za obnovo konjereje v Srbiji. Skrb jim dela zaenkrat le še negotovost, če se bo ta konj lahko aklimatiziral v novi domovini.

Iz seje konjerejskega sosveta dne 28. septembra 1922. Sosvet se je v tej seji pečal predvsem s stanjem državne žrebčarne. Žrebčarna je imela ob koncu preteklega proračunskega leta 378.905 dinarjev dolga, ako pa hoče obstati do konci sedanjega proračunskega leta, potrebuje pa poleg dovoljenih kreditov še 1 milijon 885.984 dinarjev. Ta primanjkljaj je nastal, ker so narasle v zadnjih 2 letih cene vsem krmilom in hrani za vojaštvo. Ako se ne bodo dobili naknadni krediti pravočasno, se bo morala zapreti žrebčarna v drugi polovici novembra. Sosvet je sklenil, da se morajo porabiti vsa sredstva, da se dobi potreben kredit in oba predsednika konjerejskih odsekov gg. L. Petovar in Fr. Zupančič sta izjavila, da bosta odložila svoje mandate, ako se do konci novembra ne dovolijo potrebna sredstva, ker odklanjata vsako odgovornost. — V seji se je med drugim ugotovilo, da ne bo mogoče subvencij oskrbnikom znatno zvišati; da se pa vsaj nekoliko pomaga oskrbnikom žrebcev, se je povišala skočnina. Po predlogu sosveta bo smel zahtevati oskrbnik za zaskočenje do 100 dinarjev, na državnih plemenskih postajah se bo pa pobirala skočnina pri toplokrvnih žrebcih po 25 dinarjev, pri mrzlokrvnih 50 dinarjev. Prepovedano bo zahtevati skočnino v naturi (žito). V seji se je sklenilo opustiti večje število plemenitih postaj in odobrile so se razne premestitve žrebcev. — Ugotovilo se je naposled, da delo na žrebčarni zelo ovira odjemanje vojaštva in pa premeščanje starih in izkušenih podčastnikov iz žrebčarne. Namesto predpisanih 17 podčastnikov, jih ima žrebčarna sedaj še tri in še ti bodo kmalu odšli; podčastniki se boje premestitve in vsled tega ne marajo več podpisovati obveze za nadaljnje službovanje. Sosvet je sklenil, da se mora storiti kar mogoče, da se zajamči nadaljnji obstoj žrebčarne in omogoči dosedanje delo. Č.

Nov velik uspeh ljutomerske kmečke konjereje. O priliki jubilejnih dirk v Mariboru se je vršila tudi vožnja na veliko daljavo nad 18 kilometrov po cesti. Ljutomerska kmečka kobila „Salva“ (Boreazelle-Radačka), last viteza Rossmanita iz Radvanj, se je udeležila te dirke v četverovpregi grofa Jankoviča in je dosegla pri celokupni vožnji od 18 kilometrov dve minuti na kilometer. To je najhitrejši dir, ki se je dosedaj sploh dosegel s četverovprego pri taki daljavi. V isti dirki je dosegla kmečka kobila „Lutta“ (Loustik-Minka) 2:12 minuti.

Poučni zlet družbene kmetijske šole iz Št. Jurja v Belje.

I. Belle.

Pouk pride z nazornostjo do prave veljave. Doma niso mogoče prilike dane vse nazorno dokazovati, torej so potrebna poučna potovanja. Saj se že v starih pregovorih izraža misel, da potovanje izobrazuje. To pot

se je določilo za cilj potovanja državno imanje Belje v Baranji, kot vmesna postaja pa stolica duševnega velikanca Strosmajerja, Djakovo. Potovanje preko Zagreba, Siska in Vrpolja zlasti od Siska naprej ne nudi ravno glede kmetijstva kaj posebnega, zlasti ne razveseljivega. Ogromne so površine, slabo obljudene in zelo slabo izkoriščane zemlje, znamenje, da je za to zemljo premalo prebivalcev. Nekoliko melioracij, zvedenosti trdne volje in delovnosti bi zamoglo iz teh širnih planjav ustvariti rodovite pokrajine. Sedanja slaba izraba zemlje upravičuje veleposestva s svojo večjo podjetnostjo, medtem ko se že ponekod opazijo slabe posledice prenaplne agrarne reforme. Po tej so prišla že zopet v slabo stanje prej dobro izkoriščana zemljišča.

Pogled z vlaka te glavne proge ne more napraviti na inozemca ugodnega utisa. Mogoče je tudi to mnogo krivo, da trpi naš ugled na zunaj. Neugoden utis napravijo tudi po vseh postajah natlačeni vagoni, ki stoje baje tam po mnogo mesecev, medtem ko trpi narodno gospodarstvo vsled pomanjkanja prometnih sredstev. Teh slabih utisov nikakor ne omilijo druge neprijetnosti osebnega prometa in razne nesolidnosti, da celo neprijaznosti, katere morajo občutiti potniki. Prehudi samogoltnosti bi se pač moralo postaviti postavne meje.

V Djakovem je bilo po prijaznosti presvitlega gospoda biskupa in inspektorja Marko Strige, za učence dobro preskrbljeno. Nudila se je tam prilika ogledati med drugim marsikaj strokovno zanimivega: tako na posestvu biskupije, posebno veliki hlevi za molzno živino (večinoma simodolska in holandska pasna); ena po najnovejših načelih za približno 400 vagonov žita z elevatorji, sušilnico in raznimi stroji urejena žitnica itd. Te prvovrstne ogromne naprave, hlevi, žitnica kakortudi razen inventar n. pr. parni plugi itd. ne bodo po agrarni reformi žal več zamogle služiti svojim namenom, popolnoma tudi ne, če se jih bodo posluževali (n. pr. žitnice) tamošnji poljedelci zadružnim potom. Zadružno delovanje se je tam že dobro razvilo. Zadruga ima veliko novo tvornico za špirit, postavljeno največ z namenom, da dobe združeni kmetovalci v odpadkih dovolj dobre krme za živino. V špirtu se izvaža samo iz zraka pridobljena snov (skrob) substanca zemlje pa ostane večini doma v korist nje dalnje rodovitosti. Za bolj izmozgano zemljo živinorejske Slovenije bi bilo to še višjega pomena. Zadruga (Vesna) se peča tudi z izdelovanjem finih likerjev z vinsko in žitno trgovino, vse v velikem obsegu.

Mnogo tisoč hektolitrov vsebuje poleg lesene s steklom obložena posoda iz betona te zadruge tako v tvornici za špirit kakortudi v prav dobrih podzemnih vinskih kletih. Vina so prav dobre kakovosti in razmeroma poceni. Posebni namen zadružnega kletarstva je pripraviti večje množine posameznih vinskih tipov tudi od manjših vinogradnikov za trg in jih razpečavati. Občinstvu je tako prav ustrezno, ker dobi vedno enakomerno blago, na katero se je navadilo. V globoki obširni kleti pod biskupijo leže pa izborni produkti biskupskih vinogradov. Med njimi se odlikuje posebno traminec. Kletarstvo je prvovrstno.

Že od Vrhopolja Strizivojne sem proti Djakovu je zemlja bolje obdelana. Od Djakova proti Osjeku pa vedno bolje. Ogromna zemljišča posameznih kulturnih rastlin (pšenice, koruze, sladkorne pese itd.) okoli obsežnih pustar pričajo s svojo velikopoteznostjo, da je ta zemlja povečini še v rokah veleposesti, ki jo smoteno izkorišča z le nji pristopnimi sredstvi. Posamezna ena teh njiv že meri več nego deset naših srednjih kmetij. Od

Osjeka proti Pelmonostru vodi železnica najprej skozi podravska močvirja, kjer se je razpasla trstika v največji bujnosti, a kmalu se pokaže posebna rodovitost Baranje.

V središču državnega imanja Belje nas je prijazno sprejel generalni ravnatelj bivši minister g. Anton Kristan. Njegova močna in mogočna volja je regulator vsega ogromnega aparata, ki je v prvih povojnih razmerah prišel nekoliko v nered. Sedaj državno imanje Belje je nekaka posebna kmetijska državnica, v kateri se razni posamezni delokrogi tako kmetijsko, strojno in kulturno-tehnični, veterinarski, komercialni itd. harmonično in točno združijo sledeč enem skupnem smotru. Mogočna sredstva, primerna obsežnosti podjetja, so na razpolago. Velika delavnica pod vodstvom strojnih inženirjev skrbi, da so mnogoštevilne, velike, parne garniture za obdelovanje zemlje in mlačev ter prevoz, kakortudi drugi stroji za žetev itd. vedno v redu. Nanovo ustanovljen semenogojški oddelek pod načelstvom odličnega semenogojca našega rojaka g. inž. Ferlinca ima nalogo z odgojo semena množiti sorazmerno produktivnost. Natančno poseže zob v zob kolesje tega velikega stroja, ki ima zadačo pridelke zemlje čimbolj poplemeniti in oddajati le popolne izdelke. Mreža ozkotirne železnice (čez 300 km) veže vsa posamezna podjetja najprimerneje med seboj, železnice vodijo tudi v hleve in druge posamezne objekte s pomočjo preložljivih tračnic celo na polje za razvažanje gnoja, izvažanje sladkorne pese itd. Brez teh komunikacij bi bil ves obrat težaven in predrag, kakor je žal pri nas po deželi vsled malomarnosti v tem oziru. Kultura sladkorne pese bila bi sploh skoraj nemogoča.

Kmetijske obrate vodijo kmetijski strokovnjaki, med njimi več starih, v službi istotam osivelih praktikov. Tehnološka podjetja, tako sladkorno tvornico, mlekarno, klavnico, vodijo zopet posebno usposobljene tehnične moči. Za kupčijo itd. skrbi poseben trgovski oddelek.

V veliki meri se prideluje sladkorna pesa za lastno sladkorno tvornico. Pridelovanje sladkorne pese je sploh prvi korak za intenziviranje poljedelstva. Velike so namreč neposredne koristi od tega. Izvažajo se od pese le sladkor, obstoječ izključno le iz snovi, pridobljene iz neizčrpnega ozračja. Substanca zemlje ostane posestvu. Odpadki služijo kot krmilo in koristijo tako posredno, nekateri pa tudi kar neposredno zopet kot gnoj. Pesa zahteva boljše in globokejšega obdelovanja in gnojenja polja, po njej torej vse sploh bolj obilo rodi. Sladkorna tvornica in živinoreja osobito mlekarstvo in pitanje govedi se posebno dobro strinjata. Zelena koruza služi poleg teh odpadkov za poletno krmljenje. Govede se redi preko 5000 repov, večinoma simodolcev, holandcev, pa tudi nekaj algajcev in šorthornov. Svinjereji služijo pa velikanski pašniki in koruzno zrnje, ki se prideluje v ogromnih množinah in robka s stroji, od katerih napravi po eden po več vagonov na dan.

Velika mlekarna in klavnica služita za popolno predelovanje živalskih pridelkov.

Zanimivi so tudi sicer sedaj samo na 18 oralov omejeni vinogradi. Večji del je namreč odpadel na Madžarsko. Lega vinogradov je vrh brda prav položna, zemlja je izrazita puhljica (Löss). Tam se goje domače necepljene trte na lastnih koreninah, vkljub trtni uši po takozvanem kulturalnem načinu. Z vsakoletnim obrizgavanjem žveplenega ogljika se namreč trtna uš tako zamori, da trte vkljub nji uspevajo prav izborno. Učinek je izvrsten. Zemljišča, ki so bila že popolnoma oslabela, so se na ta

način na mah zopet okrepila in so trte temnozeleno v največji bujnosti. Zaupanje v kulturalni način je tako veliko, da se napravljajo novi nasadi le z domačimi necepljenimi trtami. Glavni smoter je že od nekdaj izborna kakovost, ki se tudi doseže.

Imenitna je klet s svojo skozi leto in dan enakomerno toploto ter izvrstno ventilacijo. Obsežni prostor naravnost v hrib vdelenih križajočih se rovov, podobnih železniškim predorom, presega mnogokrat potrebo za sedanje površine vinogradov. Vina so res prvovrstna, posebno burgundec in sauvignon.

Kulturna zemlja je z nasipl in kanalizacijo pridobila proti Donavi velikanske površine pred preplavo varne kulturne zemlje. Nekaj ogromnih sesalk črpa preobilo vodo, ki priteka po smotreno razpeljanih kanalih. Normalno je ta kulturna zemlja nad gladino Donave. Nižja zemljišča so pa še močvirnata s trstiko obraščena. Ako bi se kazala potreba in gospodarska korist, bi se znalo tudi od teh še pridobiti velike površine posebno za vrtnarstvo prvovrstne zemlje, kakor se to najde n. pr. v polderjih na Nizozemskem, v severni Nemčiji itd. Tam držijo namreč s sesalkami gladino vode na zemljiščih za zasipi tudi mnogo metrov pod gladino morja. Človeški razum in žilavost zmore namreč neverjetno mnogo, ako se izplača. Tudi tu se že kaže, da prej ko bo Jugoslovonom njih zemlja pretesna, imajo še premnogo prilik, da si s pomočjo kulturne tehnike osvojijo med mejami svoje države ogromne sedaj še zapuščene površine. Daleč so še časi, ko bo obljudenost tako velika, da bi se zamogla intenzivno izkoristiti vsa danes še neizrabljena zemlja. Delitev zemlje po načelih agrarne reforme torej še dolgo ni tako pereče vprašanje, kakor se misli.

Imanje Belje se peča tam, kjer prevlada voda, za sedaj z ribištvom po tam splohi navadnem velikopoteznem načinu.

Ni namen nuditi natančen popis tega ogromnega imanja. Trije dnevi pridnega ogledovanja niso zadostovali za površno spoznavanje niti četrtega dela, dasiravno so bila kola in železnica imanja vedno na razpolago, da se je za poti potratilo čim najmanj časa. Načrt za ogledovanje je bil vendar tako srečno sestavljen, da je bilo pod ljubeznivim vodstvom gospoda inž. Ferlinca mogoče spoznavati vsaj zanimivejše posebnosti.

V tem popisu se gre v splošnem za utise, katere je napravilo to potovanje na izletnike in za nekatere misli, ki so se v tej priliki rodile. Učenci naše šole bodo v prihodnosti večinoma posestniki kmetij, kakršnih bi se dalo napraviti iz imanja Belje več tisoč. Posameznim enotam teh malih posestev niso pristopna velika sredstva, kakršna so za eno veliko gospodarsko truplo neobhodno potrebna. Na stotine samostalnih malih enot, združenih v gotovih zadevah v vzajemno, recimo zadružno delovanje, predstavlja pa tudi mogočno celoto, ki zmore, ako jo vodi razum, podjetnost in zdrav egoizem poedinca, ki se vkloni skupnosti, koristnim načelom celo več nego ena sama velika enota. V marsičem zamore torej isti slediti, oziroma jo celo prekositi.

Posestne razmere Slovenije so idealne; zadnjo ped zemlje pridno izkorišča zemljedelec večji, srednji in mali. Napaka je le ta, da niso naši kmetovalci glede tehnike kmetijstva še na višku in pa, da so posamezne kmetije nekako preveč izolirane, organizmi vsak sam zase, prešibki. Spoznavanje velikopotezno urejenih velikih posestev je torej koristno tudi našim malim kmetom, da se marsikaj nauče zase in za skupnost.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

Kmetovalec izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto.
Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na 1/4 strani 200 D, na 1/8 strani 100 D, na 1/16 strani 65 D, na 1/32 strani 35 D.
Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. Ljubljana, 15. novembra 1922. Letnik XXIV.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Živinorejci! Pozor!

Pšenični otrobi! Kmetijska družba lahko podružnicam takoj poskrbi dobre pšenične otrobe po izredno nizki ceni K 7 za kg z vrečo vred prosto postaja Kranj. One podružnice in korporacije, ki mislijo otrobi z ozirom na poznejše pomanjkanje krmil naročiti, naj to store takoj, ker je cena sedaj le vsled zabrane izvoza tako nizka, če pa ne bo domačih naročb, moral bo kmetijski minister mlinom izvažanje seveda zopet dovoliti. Nujno torej pozivljamo vse podružnice, županstva it. naj nam takoj, najkasneje pa do konca tega meseca prijavijo vse svoje naročitve, ki naj jih nujno prično nabirati, ker bi se Kmetijska družba na poznejše prijave ne mogla več ozirati.

Sladko banaško seno po K 9.— kg v vagonih pošiljkah franko na vsako železniško postajo Slovenije. Seno je prvovrstno in po mnenju strokovnjakov za tri krone pri kg več vredno nego n. pr. bosansko ali italijansko seno. Na razpolaganje ima družba tega sena v Banatu le še nekaj vagonov, zato naj naročniki s prijavami ne odlašajo. Ovseno slamo je družba že vso prodala.

Semena:

Semenska pšenica je dospela in se oddaja v vrečah po 80 kg po Din 6 za kg z vrečami vred.

Grahora, zimska, mešana z ječmenom ali ržjo, po Din 6.25 za kg brez vreč.

V zalogi so naslednje semenske trave:

brezpredenični mačji rep	14.—	Din za kg
pasja trava	20.—	" " "
laška tulika	11.—	" " "
prvovrstna travniška mešanica	12.—	" " "

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljke. Pri vagonih naročil naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Kalijeva sol, 42%, je zopet v zalogi po Din 140.— za 100 kg.

Kajnit, 12—14%, po Din 70.— za 100 kg.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosf. kisline po 190 Din 100 kilogramov z vrečami.

Kostna drobna moka z 5% dušika in 20% skupne fosforove kisline po 185 Din sto kg.

Rudniški superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po 150 dinarjev sto kilogramov.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforove kisline po 150 Din. sto kilogramov.

Thomasova žilindra 17/18% po Din 180.— za 100 kg z vrečami.

Krmila:

Osušeni zrezki sladkorne pese po Din 3.50 za kilogram z vrečami vred.

Poklajno apno v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6.— kilogram, v manjših množinah po Din 7.— kilogram.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg Din 8.— za kg, na drobno Din 8.50 za kg.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Vinski eponit po Din. 60.— za kg. Poština posebej.

Gumijev cevi po Din 15.— za meter.

Gumijev plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 7.50 komad.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petrolfenol, sredstvo zoper krvavo uš, po 12.50 Din 1 kg v posodi kupca.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtne plesnobo, po 7 Din za 1 kg.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnic po 5 kg 35 Din brez poštine.

Urania zelenilo je došlo in se oddaja v tablah po Din 9.— za komad.

Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40.— brez poštne.

Žveplalniki, ročni po 70.— Din za komad.

Žveplovi trakovi na juti za žveplanje sodov, najboljši, brez arzena po 7 Din kilogram, na azbestu po 11 Din kilogram.

Zelatina za čiščenje vina po 45 Din kilogram.

Žveplo, dvojno rafinirano, superventilirano, 80—95 Chan-cel, 90/100% finosti, v vrečah po 50 kg po Din 4.—, manjše množine po Din 4.50 za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Živinsko sol, ki jo bomo v Sloveniji letos posebno potrebovali zaradi pokladanja slabih krmil, bo Kmetijska družba brzkone izjemno izposlovala in dela na to z vsemi silami, daši naš zakon oddaje take soli ne pozna. Kmetijska družba je že vse potrebno ukrenila, da se bo izposlovala oddaja živinske soli, in sicer po znižani ceni. Kadar, in če bo kaj to-zadevno določenega, bo v „Kmetovalcu“ objavljeno.

Antiviv v varstvo setev pšenice, turšice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po osminko kilograma za 10 Din, 50 gramov za 6.25 dinarjev.

Rogaški brusni kamni po Din 2.— za komad.

Uspulum, sredstvo za razkuženje semen, v zaklopnih po ¼ kg po Din 35.— za komad.

Emajlna posoda. Prva pošiljatev te posode je došla in se prodaja po naslednjih cenah:

Lonci, z 1/2 l vsebine po Din 8.—; 3/4 l vsebine po Din 10.—; 1 l vsebine po Din 12.—; 1 1/2 l vsebine po Din 14.—, (18.50); 2 l vsebine po Din 18.—, (23.—); 2 1/2 l vsebine po Din 22.—, (27.50); 3 l vsebine po Din 27.—, (33.—).

BOLEČINE? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafid! Vi se bodele čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter čez 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštino 3 dvojnat ali 1 špeciálna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnati ali 12 špeciálnih steklenic 208 dinarjev s 5% doplatka razpošilja: lekarnar EVGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzafid št. 333, Hrvatsko.

Pozor gospodari na žvotinjske boleti!

Svakoga prolječa pojavljuje se svinjska rudečica, vrančni prisad i mnoge druge zarazne boleti medju domačim žvotinjama. Gospodari treba da budu na oprežu i da provedu cijepjenje još prije nego izgube koji komad, jer su svinje i goveda skupa a trošak za cijepjenje je razmjerno malen. U našoj državi priredjuje sada cjeviva Jugoslavenski serum zavod u Zagrebu. Ako gospodari trebaju upute, neka se obrate na taj zavod.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 25 para v denarju ali znakih najmanj pa skupaj Din. 6.— sicer se naznanila ne objavijo. Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Listnica upravištva.

Pod „Novomesto“ leži v upravištvu več po-nudb. Prosim, da se inšerent zglaš, ker ni-mamo naslova.

Prodaj

lepo brejo svinjo. I. Praprotnik, M. Ljubno št. 21, p. Podrti.

Lanene tropine,

ročno prešane razpošilja Alojz! Trampus, izdelovatelj lanenega olja, Golobrd št. 28, p. Medvode.

Pozor kmetovalci!

Nabirajte bučne koščice in iste sušite v vsaki množini, ki jih kupuje tvrdka Import „Slovenija“ Export, v Ljubljani, Gradišče 3.

Pocinkano pločevino I^a.

vodovodne cevi, sesalke, brzoparilnike, štedilnike, peči, Portland cement, orodje za obrtnike in poljedelce, stavbene potrebščine, kuhinjsko posodo tudi po nižnji ceni A. Sušnik, trgovina z železino v Ljubljani, Zaloška cesta 21.

Na prodaj

4 hlevski žlebovi iz litega železa (Pferdefutter-muscheln), brezhibne kakovosti, v dimenzijah: 70x30x28 cm. Ljubljana, Domobranska cesta 1.

Kozice, z 1/4 l vsebine po Din 14.—, (19.50); 1/2 l vsebine po Din 18.—, (24.—); 3/4 l vsebine po Din 20.—, (27.—); 1 l vsebine po Din 22.—, (29.—); 1 1/2 l vsebine po Din 24.—, (31.—); 2 l vsebine po Din 26.—, (33.—).

Ponve po Din 17.—, (22.50); 21.—, (27.—) in 23.—, (30.—).

Cene v oklepaju se razumejo s pokrovmi vred.

Skaži, z 45 cm premera Din 80.—; z 50 cm premera Din 90.— za komad.

Vedrice po Din 45.— za komad.

Zajemalke po Din 9.— in Din 10.— za komad.

Penovke po Din 11.— in Din 14.— za komad.

Lonci in kozice z večjo vsebino, kakor tudi ročke za mleko so na

potu in bodo cene pravočasno objavljene.

Podružnice, ki hočejo naročiti večjo množino te posode, naj pošljejo

svojega zastopnika, ki mora osebno izbrati in prevzeti blago. Na pismena

naročila se ne bo pošiljalo.

Stroji: V zalogi so sledeči stroji:

Mlatilnice, za ročni in gepeljni pogon po, Din 2200.— za komad.

Slamoreznice, po Din 1700.— za komad.

Plužni trupl AW 5 po Din 225.—.

Brane, V a po Din 455.— za komad.

Vinogradniški plugi od Din 205.— do 370 za komad.

Ročni okopovalniki po Din 280.—.

Travnike brane, 47 kg A 2 po Din 500.— komad! A 3 57 kg po

Din 600.—; B 2 55 kg po Din 600.— komad.

Univerzalni plugi D 8 MN po Din 700.— za komad.

Obratni plugi UW 7 po Din 700.— za komad.

Obratni plugi UW 9 po Din 800 za komad.

Podzemni plugi po Din 400.— za komad.

Lemeži za plug D 8 MN po Din 25.— za komad.

Lemeži za plug D 7 MN po Din 25.— za komad.

Lemeži za plug UW 7 po Din 50.— za par.

Plazi (Sohlen) za pluge po Din 10.— za komad.

Posnemalni Jublica za 50 l po Din 625.—; za 75 l po Din 700.—; 100 l

po Din 1250.—; 125 l po Din 1300.—; 150 l po Din 1500.— komad.

Stroji za izdelavo surovega masla C Gr 3 po Din 500.— komad.

Vsak konjerejec in kovač mora imeti knjigo „Podkovstvo“, pouk kovačem in konjerejcem, ki jo je spisal živinozdravnik Lovro Tepina. V njej je dobiti vsa potrebna navodila kako ravnati s kopiti in kako morajo kovači umno podkovati konje in vole. Knjiga se dobi pri Kmetijski družbi in stane 45 K.

Absolventinja

kmetijske šole s prakso v kmetijstvu, vrtnarstvu, žvotinoreji in mlekarstvu z znanjem knjigovodstva se išče za večje posestvo v Sloveniji kot pomočnica oskrbnika. Ponudbe na gospo Thea Suppanz, Maribor, Scherbaumov dvor.

Šmarnica

belo, zelo rodovitna, se dobi po najnižjih cenah pri Jos. Sedovalnik, trničar, St. Janž, pošta Velenje.

Vsi letniki „Kmetovalca“

popolnoma novi, deloma mehko, deloma trdo vezani se prodajo. Poizve se v upravištvu lista.

Na prodaj

imam gepelj, mlatilnico, slamoreznico in pajkel za žito. Vse se nahaja v dobrem stanju. Prosim po ugodni ceni. Ozleđa se lahko vsak dan na setniku Francu Kuralt, Zabulca 36, p. Škofjaloka.

Pozor!

Janez, kam pa si nesel kožo v ustroj, ko si zaklal kravo, junca, teleta, prasiča itd.? — Kam drugam kakor v Jakob Planinškovo strojno v Kandiji pri Novem mestu. Tam se izdeluje najbolj fino usnje vseh vrst domačega izdelka. Če hočeš imeti fino usnje, nesi tja kožo v ustroj. Priporoča se Jakob Planinšek, Kandija.

Drevesca naprodaj

jabolka, hruške, orehi, vseh vrst pritlikovcev, več sto divjih kostanjev, dveletnih jabolčnih divjakov. Poizvedbe ustmeno ali pismeno pri Jakob Pintar, sadjerejec pri sv. Tomažu, pošta Škofjaloka. Go-renjsko.

Suhe gobe

detelno in korenjevo seme, proso, in druge deželne pridelke kupuje po najvišji ceni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Priporoča se tvrdka

Josip Petellac, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Edina tovarniška zaloza najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se do-bijo vsi posamezni deli za živalne stroje in ko-lese, potrebščine za gospodinstvo, krojače, čev-ljarje in sedlarje.

Železne peči

razne velikosti prodaj Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

Drevesnica in trsnica

Ivan Dolinšek, St. Ilj-Velenje išče kompanjona s primerno velikim posestvom, na katerem bi se na-daljevalo. Razpolaga z množinami sadnih divlja-kov, semen, orodja, obširni trsnati matičnjaki itd. Neobvezne ponudbe in vprašanja na naslov dres-vesnice takoj sedaj.

Oklic upnikom!

Podpisana zadruga pozivlja upnike v smislu § 40. zadr. zak. za priglasitljevce.

Mlekarska zadruga na Sv. Gori
r. z. z. o. z. v likvidaciji.

Imaš bolečine v obrazu? V celotni tešči?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Potrebuješ li dobrodeino in okrepljujoče mazilo?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali te muči glavobol? Zobobol? Trga k?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali želiš najbolje za negova-je zob, kože, glase?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali si preveč občutljivi glede mrzlega zraka?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali želiš dobro domače in kosmetsko sredstvo?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Fellerjev pravi Elzafluid je mnogo močnejši, izdatnejši in boljše delovanja kakor francoski žganje. Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi ti rešiš.

To je najboljšje, kar sem kdaj okušal!

Elzafluid v vseh dotičnih poslovalnicah, vendar pa zahtevaj samo prav. Elzafluid lekarnarja Feller. Ako naročiš naravnost, stane s pakovanjem in poštnino ce se denar pošlje naprej ali po po-zetu.

3 dvojnat ali ena specijalna steklenica 21 dinarjev 12 dvojnatih ali 4 specijalne steklenice 84 dinarjev

24 dvojnat ali 8 specijalnih steklenic 146 din 36 dvojnat ali 12 specijalnih steklenic 208 din.

RAZLIČNO: Ljubljano mleko 6 dinarjev; brkomaz 3 dinarjev; najfinejši Hega puder: Dr. Klugerja v velikih originalnih škatlicah 15 dinarjev; najfinejši zobni prašek "Hega" v oateni 2 z b 10 dinarjev; puder za doma v vrečkah 2 dinarjev; zobni prašek v škatlicah 3 dinarjev; v vrečkah po 2 dinarjev; sachel (dišave) za perilo 3 dinarjev; sampon za lase 2 dinarjev; rumenilo za obraz 12 dinarjev; 12 dinarjev; najfinejša parfume od 15 dinarjev dalje; cvet za lase 20 dinarjev; Elza-katrina o o milo 5 dinarjev. — Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebej računa. Na te cene se računa sedaj 5% doplatka. Pisma je natančno adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrž štev. 333, Hrvatsko.

Prava sredstva lepote!

Katera drže, kar obečajo!

že 23 let vseh teželah preli kušena, bveljena in priljubljena so prava Elza-lepoto pospešujoča sredstva lekarnarja Feller.

Elza - obrazna pomada

zanesljivo varstvo proti solnčnim žerjavom, soln-š i opeklini, lisam, hrapovi koži, odstrani za-eda-cc, ogrce nabore in vsakovrstne nečisto-osti kože. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštnino 25 din.

Elza-ljubljano mlečno milo

najmilejše in najfinejše milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se ja o dobro peni in je milega finega duha. 4. velike kuse s pakovanjem in poštnino 35 din.

Elza-pomada za rast las

krepi kožo na gla-vi, zabranjuje izpa-danje, lomjenje in cepčenje las pri hit in prerano osive-ost itd. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštnino 25 dinarjev.

En poskus za-dostuje, da tudi

vi rečete:

„To je ono pravo“

Iskate v vseh poslovalnicah samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller.

Pozor!

Pozor!

Ako hočete biti varčni

tedaj kupujte moj novoiznajdeni domači ročni mlin na vodo, motor ali gepelj. Melje moko od navadne do najfinejše vrste.

Najnovejši stroj za ličkanje in čiščenje korus,

ki se na željo opremi, da služi kot vejalnik za vsako zrnje. Pojasnila in ceniki se razpošiljajo proti vpošiljateljki znamke.

Jakob Pučko

izdelovalnica kmetijskih strojev
BUDINA-PTUJ

Zastopniki se sprejmejo. — Vsi moji stroji so bili na mariborski obrtni razstavi odlikovani z zlato kolajno.

Zakaj?

Zato ker je veli-kansko množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudovito nizkih cenah

veletrgo- R. STERMECKI,
vina CELJE, štev. 219.

Cenik s tisoč slikami zastonj.

Stiskalnice za sadje in grozdje,

mline za grozdje in vso drugo železno priporočajo po znižani ceni A. Sušnik, trgovina z železno, Ljubljana.

Kupujem

in prosim obvezne ponudbe za vagon: hrastove, javorjeve, jasenove, brešnjeve hlode. — Kurjivo: drva, suhe bukovne cepanice; kostanjev taninski les, brsti in jamski les. — Prodam: pristni domači jabolčnik žlahtnih jabol in naravno mineralno kiseljico „Kraljev vrelce“. — : Franc Kupnik, Kostrivnica, pošta Podpiat. :

Mlinske kamne,

sekane iz najboljše bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodalam po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju.

Tudi letos kupuje R. LUCKMANN v Ljubljani na Martinovi (Ahacijevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zeljšča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke.

Bučne pečke

suhe, izčiščene kupuje Import - Slovenija - Export Ljubljana, Gosposka ulica 4.

ANDREJ OSET — Maribor

Aleksandrova cesta 57. — Telefon št. 88. trgovina sena, slame, krompirja, fižola, z drvmi žitom in drugimi deželnimi pridelki. Brzjavljaj: Andrej Oset, Maribor.

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8 pred sodnijo. Plačujejo se najvišje dnevne cene

Stavbeno podjetje.

Mestni stavbenik. Zidarski mojster.

Al. in Val. Accetto, — Ljubljana

Trnovski pristan št. 14.

Zaprisežena sodna cenilca. Prevzema vsakovrstne visoke stavbe v mestu in po deželi (od zuna) posebno praktična in higienična gospodarska poslopja in hleve). Izvršitev načrtov in proračunov — nadalje oblastveno koncesionirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

PRVOVRSTNA

UMETNA

GNOJILA

dobavlja najceneje
veletrgovina

Vinko Vabič

Žalec — Slovenija

Jamstvo za vsebino!

Vse vrste v zalogi:

18 % Thomasovo žilindro.

40—42 % kalijevo sol,

18—20 % kostni superfosfat,

15 % rudninski superfosfat,

15—17 % apneni dušik.

Kmetiska posojilnica

ljublanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po 4% (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

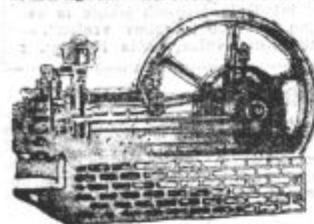
Stanje hranilnih vlog nad 160.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev.

iz najslovičnejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih
tovarnic „Welsia“.

Sadjerejci, vinogradniki, poljedelci, vrtnarji!

Zahtevajre brezplačni seznam
najzanesljivejših sredstev za
pokončevanje mrčesa itd. na
sadnem drevju, škodljivcev po
poljih in vrtovih, dalje pero-
nospore in snetjavosti pri žitu.

„Ljubljanska komercialna družba“

LJUBLJANA 1, Bleiweisova cesta 18.

Sladko seno

iz Banata

priznано najboljšo kakovosti
dobavlja le še tekom oktobra in
novembra

Kmetijska družba za Slovenijo
po najnižji dnevni ceni

v vago iskih pošiljatelj franko na
vsako postajo. Naročitve manjših
množin se izvršijo iz ljubljanske
zaloge s pribitkom režijskih stroškov.
Prijava se sprejme samo do pričet. novembra.

KOSE

prima avstrijski produkt, 1

BRUSOVI

uz originalne tvorničke cijene
kod

„ORBIS“ d. d.
Zagreb

Paromlinska cesta 1.

Telef. 10 1 1230 — Telegr. „Orbis“

Upravištvo „Kmetovalca“

sprejema

primerne
inzerate

po cenah,

ki so razvidne na
poglavju.

Objavljenje bo ime-
lo vedno zadovoljiv
uspeh, kajti „Kme-
tovalec“ izhaja
dvakrat mesečno v
30 tisoč izvodih ter
je razširjen po vseh
slovenskih deželah.

Kdor potrebuje

turške kose, železne pluge, slamoreznice, mla-
tilnice, preše in mline za sadje in grozdje, kotle
za pičo in žganje, reporeznice, pajkeljne, ge-
peljne, brzoparilnike, štedilnike, različne teht-
nice, orodje in sploh vso železnino naj se obrne
pismono ali ustmeno na novo trgovino

ŠOŠTERIČ, PETAN & ERKER

v Ljubljani, na Resljevi cesti šte. 20.
kjer bode te naiceneje in najboljše postrežen.

Proda se po ugodni ceni!

vreteno, gepelj 2 konjski
sili za Din 3500—, ročna
mlatilnica za Din 2500—
in slamoreznica 10 col za
Din 1500— vse prvovr-
stno blago nemškega iz-
vora se dobi pri tvrdki

„TRIGLAV“

d. z. o. z.

LJUBLJANA, Krekov trg 10.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA
V LJUBLJANI

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

4%

obrestovanja.

S hranilnico sta zvezana Kredito društvo
in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzo-
ruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Cisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za
okrepitev rezervnih skladov, po pravih določen
v pospeševanje obče koristnih naprav in podjetij
na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo
8,698,000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko
hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 9.

Kmetovalci!!

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za leto 1923.

je izšla!

Letošnja izdaja je posebno
obširna in vsebuje za čita-
telje bogato poučno snov.
Pridejanih je 12 beležnih li-
stov, na koje kmetovalci
lahko vpisujejo vse kmetij-
stva se tičeče važne beležke,
ki ne bodo v korist samo
sedanjim pospodarjem am-
pak bode važne tudi za
naslednike.

Pratika stane v nadr. prodaji
3 Din.

Kmetovalci! Ne pozabite, da je
Blasnikova Velika Pratika Vaše
najstarejše kmetoško glasilo.

PRATIKA se dobiva akoro v vseh trgo-
vinah; kjer bi je pa ne bilo dobiti, naj
se naroči naravnost v tiskarno J. Blas-
nika naslednikov v Ljubljani, Breg 12.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglie
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Ta-
nin — Žveplo v prahu — Limo-
novo kislino — Vinsko kislino —
Sodo bicarbono — Strupa proste
barve itd. ima v zalogi po naj-
nižji ceni

drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Sodi

za vino, žganje,
olje, mast, med
petrolej

za transport in shrambo
ima vedno v zalogi
vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v
to stroko spadajoča do-
pravila.

Solidno delo!

Cene zmerni! Točna
postrežba!

Iv. Jax in sin
Ljubljana.

Gospodarska cesta

šivalni stroji in
stroji: pletenje

Izborna konstrukcija in
elegančna izvršitev iz
tovarne v Lincu. Usta-
novljena l. 1867.

Vezanje ponuja brez-
plačno.

Pisalni stroji

„A D L E R“

Čeniki zastoj in franko

Kolesa iz prvih
tovarn:

DÜRKOPP, STYRIA,
WAFENRAD.